

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

SANT FELIU DE GUÍXOLS NÚM. 41 NOVEMBRE 2001

L'ARXIU

**Els arxius
del nou mil·lenni**

LA BIBLIOTECA

**El suro,
una història**

SERVEI D'EDUCACIÓ

**Pla estratègic de centre del
CEIP Mn. Baldiri Reixach**

EL TEMA

**Joan Bordàs i Salellas
(1888 - 1961)**

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL SANT FELIU DE GUÍXOLS NÚM. 41 NOVEMBRE 2001

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

EDICIÓ

ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL I EDUCACIÓ
DE L'AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

REDACCIÓ

MONESTIR, c/ Abadia, s/n
17220 St. Feliu de Guíxols
Tel. 972 82 15 75
Fax. 972 82 15 74

COORDINACIÓ

ÀNGEL JIMÉNEZ

CONSELL DE REDACCIÓ

SÍLVIA ALEMANY
M. ÀNGELS COMAS
DAVID HERNÁNDEZ

COL-LABORADORS

SÍLVIA ALEMANY, CARLOS ALVAREZ, GERARD BUSSOT,
XAVIER CONCHILLO, JORDI GAITX, DAVID HERNÁNDEZ,
ÀNGEL JIMÉNEZ, JOSE LUIS MAYO, NÉSTOR SANCHIZ,
RAMON SERRA, M. ÀNGELS SUQUET, JOSEP VICENTE.

Fotografies del tema

DOSIS DISSENY, S.L. (Marc Calvet)

Disseny i maquetació

DOSIS DISSENY, S.L.

Impressió

MARQUÉS TALLERS GRÀFICS, S.L.

DIPÒSIT LEGAL: PER CONCRETAR

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny, fotografies, dibuixos i estadístiques, no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia) sense autorització prèvia de l'autor i editor.

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

EDICIÓ

ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL I EDUCACIÓ
DE L'AJUNTAMENT DE SANT FELIU DE GUÍXOLS

REDACCIÓ

MONESTIR, c/ Abadia, s/n
17220 St. Feliu de Guíxols
Tel. 972 82 15 75
Fax 972 82 15 74

COORDINACIÓ

ÀNGEL JIMÉNEZ

CONSELL DE REDACCIÓ

SÍLVIA ALEMANY
M. ÀNGELS COMAS
DAVID HERNÁNDEZ

COL-LABORADORS

SÍLVIA ALEMANY, CARLOS ALVAREZ, GERARD BUSSOT,
XAVIER CONCHILLO, JORDI GAITX, DAVID HERNÁNDEZ,
ÀNGEL JIMÉNEZ, JOSE LUIS MAYO, NÉSTOR SANCHIZ,
RAMON SERRA, M. ÀNGELS SUQUET, JOSEP VICENTE.

Fotografies del tema

DOSIS DISSENY, S.L. (Marc Calvet)

Disseny i maquetació

DOSIS DISSENY, S.L.

Impressió

MARQUÈS TALLERS GRÀFICS, S.L.

DIPÒSIT LEGAL: PER CONCRETAR

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny, fotografies, dibuixos i estadístiques, no pot ser reproduïda, emmagatzemada ni transmesa de cap manera ni per cap mitjà (elèctric, mecànic, òptic, de gravació o bé fotocòpia) sense autorització prèvia de l'autor i editor.

L'arquitecte municipal Joan Bordàs i Salellas. *In memoriam!*

Dedicuem les pàgines centrals de *L'Arjau* a recordar, ni que sigui sumàriament, l'activitat professional de qui va ser arquitecte municipal tants d'anys (1913 – 1955) a la nostra ciutat. L'evolució de la seva personalitat i activitat no és tan sols un acte de justícia envers aquell qui va fer tant per al poble. Sinó que voldríem que, a més, ens servís de reflexió sobre la responsabilitat dels professionals d'urbanisme i la de tots els ciutadans.

Tot hom haurà d'estar d'acord, sobretot després de llegir el magnífic llibre de Gerard Bussot, que la peculiar morfologia urbana i la bellesa arquitectònica que havia assolit el Sant Feliu d'abans es devien fonamentalment a dos factors: a professionals arquitectes i mestres d'obres (General Guitart, Pere Pascual i Joan Bordàs), i al sentit de patrimoni que tenia la ciutadania. Sense les denúncies valentes i les aportacions econòmiques del poble, avui no hi hauria el magnífic Passeig que ha arribat fins a nosaltres. Els poderosos, econòmicament parlant, varen intentar més d'una vegada d'edificar-hi, especulant sobre un patrimoni que era del comú. A part de l'esforç de tot un poble, també s'ha d'atribuir el patrimoni urbà i natural aconseguit a la personalitat professional dels tècnics i a la voluntat política. El General Guitart va sobresortir en la planificació

de la ciutat. Joan Bordàs, com a urbanista. I en voluntat política destacà –oh paradoxa de la història!- l'alcalde Vicenç Gandol (1939-1946), en plena fúria del primer franquisme. Acceptem que les circumstàncies eren molts diferents a les d'ara. Gandol i Bordàs es trobaren amb una ciutat desfeta per la guerra i els bombardeigs que calia reconstruir de nou. La demanda turística massiva encara no s'havia produït. No hi havia, per tant, la pressió immobiliària i l'especulació d'un espai tan escàs a Sant Feliu, el sòl.

Després vingueren els tristos anys del boom de la construcció, la creació de barris d'habitatge per a la immigració, i de segona residència per al turisme. I l'estandardització més banal substituï la bona tradició urbanística de Sant Feliu. En aquest procés de degradació, també hi col·laboraren arquitectes, funcionaris impersonals, subjectes tan sols a la necessitat i la urgència econòmica i -a remolc- política del moment.

Tant Guitart com Bordàs havien fonamentat la seva feina professional en el coneixement històric del poble i en les seves característiques morfològiques i ambientals. I així, un i altre, procuraren que la transició de la construcció (ciutat) a la natura (camp) fos lògica, i que esdevingués racional la composició de l'espai vital, combinant buits i volums.

Abans que hom parlés d' "arquitectura integral", l'arquitecte i l'urbanista guixolenc, creador, es procurà de tenir una visió suficientment àmplia i comprensiva per aconseguir una veritable síntesi en el poble, treballant en equip, comptant amb la participació ciutadana.

Amb aquests supòsits -consciència col·lectiva del patrimoni i treball en equip- i en l'actual context: "¿Qui, sinó l'urbanista i l'arquitecte creador, hauria de ser el guardià legítim, responsable, de la nostra més preuada possessió, el nostre hàbitat natural, de la bellesa i de l'adequació del nostre espai de vida?" (W. Gropius).

Àngel Jiménez
Coordinador de *L'Arjau*

Els arxius del nou mil·lenni

El propassat 27 de juny el Parlament de Catalunya va aprovar per unanimitat la nova Llei d'arxius (Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents). Aquesta Llei deroga l'anterior (Llei 6/1985, del 26 d'abril, d'arxius) i suposa un gran avenç, atès que respon a les necessitats actuals, motivades per l'evolució de l'arxivística i pels canvis que ha sofert l'Administració espanyola des de l'establiment de la democràcia.

• L'EVOLUCIÓ DE L'ARXIVÍSTICA

Aquesta disciplina, la metodologia de la qual sorgeix al segle XIX, es vincula tradicionalment al tractament de la documentació inactiva o històrica amb finalitats culturals i d'erudició, però també polítiques. La documentació és un dels instruments mitjançant els quals es preserva memòria de fets, persones i drets que serveixen per construir i mantenir la identitat dels pobles. És en aquest corrent on s'adscriu la Llei 6/1985, aprovada quan la conservació del patrimoni cultural català no estava legalment garantida i es tenien molt presents les actuacions de la política franquista. Així, doncs, l'anterior Llei pretenia garantir la preservació de la documentació perquè aquesta constitueix la base documental de la història de Catalunya i un dels fonaments de la seva identitat nacional (preàmbul). Un dels objectius recollits pel text era la recuperació de la documentació de la Generalitat republicana, dispersa tant a dins com a fora de Catalunya (disposició transitòria primera).

La Llei 6/1985 estenia el seu àmbit de protecció a

arxius públics i a arxius privats, però només en el seu vessant històric. Pel que fa a arxius públics, preveia únicament la creació dels Arxius Històrics de Catalunya (capítol II), limitats a l'Arxiu Nacional de Catalunya i la Xarxa d'Arxius Històrics Comarcals. Ometia, per exemple, l'existència dels arxius municipals.

Seguint en aquesta línia, definia només tres responsabilitats per als titulars dels arxius:

- Conservar (aplegar, instal·lar i restaurar).
- Inventariar i ordenar.
- Difondre socialment i posar a disposició d'estudiosos i investigadors.

Les darreres dècades del segle XX, l'arxivística ha experimentat una "renovació radical". Així és com defineix aquesta transformació la Llei 10/2001 al seu preàmbul i que essencialment consisteix en:

- Intervenir en la documentació des de la seva creació.
- Desenvolupar de tècniques per avaluar i eliminar documentació.
- Garantir el dret d'accés dels ciutadans a la documentació i a la informació.

L'objectiu és racionalitzar el procés de producció i d'emmagatzematge per tal d'invertir degudament els recursos i facilitar la recuperació de la informació.

L'instrument que s'implanta des dels arxius són els sistemes de gestió de documents.

La nova Llei d'arxius sorgeix, doncs, en unes circumstàncies totalment diferents. Per una part, el patrimoni documental té garantida la seva protecció mitjançant la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català. Per una altra part, l'arxivística desenvolupa tècniques específiques per tractar la documentació actual, que es caracteritza pel seu gran volum, la diversitat de tipologies i suports i la constant innovació tecnològica.

La llei 10/2001 fa tres aportacions cabdals:

- Atribueix als arxius la funció d'implantar el sistema de gestió de documents.
- Crea el Sistema d'Arxius de Catalunya.
- Atribueix al Sistema d'Arxius de Catalunya l'aplicació del dret d'accés als documents i a la informació.

Sistema de gestió de documents

La llei reconeix la necessitat d'aquests sistemes per a la gestió administrativa i defineix els conceptes, funcions i tècniques utilitzades actualment en l'arxivística (art. 2, 8 i 9). Obliga els titulars de la documentació pública a la seva aplicació (art. 7) i estableix que aquesta funció correspon als arxius (art. 21)

Sistema d'Arxius de Catalunya

És l'estructura organitzativa que defineix la llei per als arxius catalans i que estableix els àmbits competencials dels diferents centres i les seves relacions. Així mateix, es regulen les funcions de tres òrgans de l'administració que hauran d'actuar a nivell de Catalunya: el Departament de Cultura que té competència per coordinar el sistema, el Consell Nacional d'Arxius, de caràcter consultiu, i la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental, de caràcter tècnic.

El Sistema d'Arxius de Catalunya s'adequa a la diversitat de centres existent i ha de tenir dues funcions: per una banda, homogeneïtzar el tractament de la documentació pública i, per una altra, garantir un desplegament territorial equilibrat i eficaç d'aquests serveis públics.

Dret d'accés als documents i a la informació

Quant a aquest dret, atribueix la responsabilitat de la seva aplicació a la Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria de Documentació (Art. 19 i 34). I estableix que són les administracions públiques i els arxius integrants del Sistema d'Arxius de Catalunya qui s'han de dotar dels recursos i els mitjans tècnics necessaris per a facilitar als ciutadans l'exercici d'aquest dret (art. 35.4), el qual es preveu en la Constitució espanyola de 1978 i que ha estat regulat mitjançant diferents disposicions legals. Tanmateix, la llei 30/1992, de 26 de novembre, de règim jurídic de les administracions públiques i del procediment administratiu comú és on es defineixen el concepte

Constitució del Sistema d'Arxius de Catalunya

Arxius:	Arxiu de la corona d'Aragó	
	Arxius de la Generalitat de Catalunya:	Arxiu Nacional de Catalunya
		Arxiu del Parlament Síndic de Greuges, Sindicatura de Comptes, Consell Consultiu i d'altres institucions no depenents de la seva Administració
		Arxius centrals administratius de la Generalitat i d'ens de dret públic que hi estan vinculats
		Xarxa d'Arxius Comarcals
	Arxiu de les diputacions i dels municipis de més de 10.000 habitants	
	Arxiu de les universitats	
	Arxiu Històric de Protocols de Barcelona	
	Arxius històrics provincials	
	Arxius diocesans i capitulars de l'Església catòlica	
Altres organismes:	Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya	
	Consell Nacional d'Arxius	
	Comissió Nacional d'Accés, Avaluació i Tria Documental	

d'interessat en la tramitació d'expedients i els drets dels ciutadans en les seves relacions amb l'Administració pública (Art. 31, 35 i 37), amb tot el que això implica quant a transparència en la gestió.

La difusió, molt rellevant en la llei 6/1985, queda com una funció més i la nova llei estableix per als arxius històrics, entre els quals figuren els municipals, l'obligació d'organitzar activitats de divulgació i de promoció de la recerca. Així, doncs, l'arxiu ja no es planteja com un servei adreçat a una minoria, els investigadors, sinó que es concep com un agent cultural que s'adreça a diferents públics.

• ELS CANVIS EN L'ADMINISTRACIÓ PÚBLICA

És un fet reconegut que l'Administració ha crescut degut a la creació i millora de serveis públics que garanteixin el benestar i els drets dels ciutadans. I que aquest fet ha provocat una major complexitat en els procediments administratius i un augment de la producció de documents. També és un fet evident que la situació s'ha vist agreujada per l'existència de noves tecnologies per crear documents i accedir a la informació, les quals evolucionen de manera ràpida i constant. Els arxius poden donar resposta a aquestes noves necessitats i la nova llei estableix el marc per tal que això sigui possible.

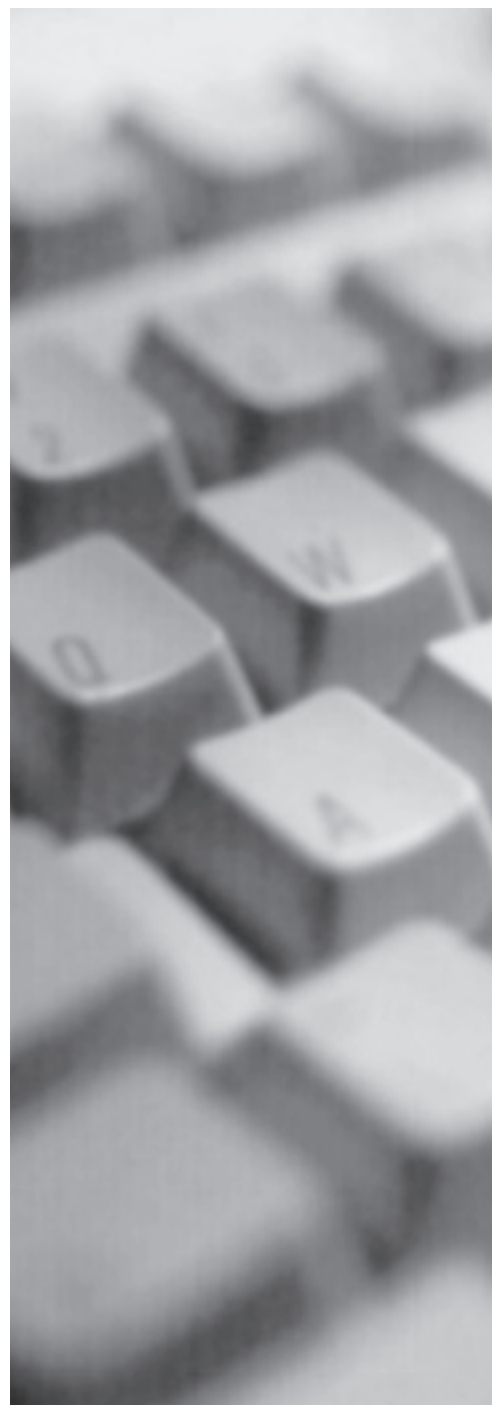
Però la llei 10/2001 s'ha de veure, a la vegada, com un instrument perquè l'Administració continuï creixent i ofereixi un nou servei públic que es desplegarà com a Sistema d'Arxius de Catalunya. El qual té, entre d'altres, la responsabilitat de garantir als ciutadans el dret d'accés als documents i a la informació, bàsic en tot estat democràtic.

Els requisits generals que hauran de complir tots els centres adscrits al Sistema d'Arxius de Catalunya són els que estableix l'article 21.1:

- Aplicar el sistema de gestió de la documentació que correspongui als fons que apleguen, d'acord amb les normes tècniques bàsiques fixades per l'Administració de la Generalitat.
- Disposar del personal suficient, d'acord amb el que estableix l'article 22.
- Disposar de les instal·lacions necessàries per a garantir la preservació dels fons documentals i tenir unes instal·lacions i un horari d'obertura al públic que hi permetin l'accés.

Pel que fa concretament als arxius municipals, la llei obliga els ajuntaments de municipis de més de 10.000 habitants a tenir un arxiu que compleixi les condicions a què fa referència l'article 21.1 (art. 31). I és de la seva responsabilitat (art.32):

- Definir, implantar i mantenir el sistema de gestió de la documentació administrativa en fase activa i semiactiva, i gestionar i conservar la documentació en fase semiactiva i la documentació històrica. Fer aquestes funcions en relació amb la documentació de l'administració respectiva, dels seus organismes autònoms i de les seves empreses públiques, dels consorcis en què tinguin participació majoritària i de les fundacions i altres entitats finançades majoritàriament per l'ajuntament de què es tracti.
- Pel que fa al patrimoni documental dels seus respectius àmbits territorials tenen les responsabilitats següents: vetllar per conservar-lo, col·laborar amb l'arxiu comarcal en l'elaboració de l'inventari

de patrimoni documental i potenciar l'organització d'activitats de divulgació i de foment de la recerca.

El primer pas de l'aplicació d'aquesta llei serà la inscripció d'ofici de tots els arxius del sistema en el Registre d'Arxius. Cal esperar que totes les actuacions que calen per aconseguir els objectius que planteja la llei es vagin produint en terminis de temps raonables, per tal que l'Administració es vagi aquant, també en aquest camp, a les noves necessitats sorgides i pugui donar als ciutadans un servei de qualitat.

M. ÀNGELS SUQUET
Arxiu Municipal

Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro. Un nou servei

La desitjada obsolència des del món dels arxius de tòpics com el de “paper arxivat, paper perdut”, deixen pas a la sòlida postura que els documents que es creen avui són la informació del demà. Sense anar més lluny, fruit de la creixent ampliació d'horitzons i de l'expansió d'aquests serveis, el passat 13 de juliol s'aprovava una nova llei d'arxius i documents que proposa assegurar que la documentació de Catalunya compleixi les funcions i els objectius que corresponen i interessin a la societat actual.

Fins no fa gaires anys, la imatge que es tenia d'un arxiu municipal era la d'un indret llòbrec, poc freqüentat, on s'amuntegaven grans quantitats de documents antics i polsosos que l'erudit local de torn tractava de desxifrar. La concepció moderna d'un arxiu té, però, poc a veure amb aquesta visió antiquada. Així mateix, el perfil de la persona responsable d'aquest servei també ha canviat molt; si avui en dia, l'arxiu és concebut com una institució oberta a la societat, que té cura d'una part primordial del patrimoni cultural col·lectiu i que desenvolupa un servei d'interès públic, l'arxiver s'està convertint en un expert en el tractament de tot el cicle de vida dels documents: des que els documents es creen o arriben a les oficines, on circulen i es tramiten (etapa activa); passant per un altre estadi en què perden la seva utilitat administrativa immediata i són transferits des dels organismes creadors, al procés de valoració i selecció de l'arxiu administratiu (etapa intermèdia); fins aquell moment en què per regles, procediments o lleis, es considera que poden ser necessaris pel futur, i esdevenen de conservació permanent (etapa històrica).

En essència, la “funció arxiu” podríem dir que se centrava fins fa ben pocs anys, i per regla general, en el recull de documents, la conservació d'aquests en condicions òptimes i la seva selectiva difusió posterior, per aquest mateix ordre. A l'actualitat, la pròpia concepció de la tasca arxivística ha sofert un replantejament. Ha estat una nova i creixent evolució que veu la llum fa vint-i-dos anys, amb el restabliment dels ajuntaments democràtics. L'assimilació de noves funcions per part de les administracions, junt al dret democràtic dels ciutadans d'accedir a la informació, fa créixer i tornar, respectivament, més complexa l'organització. I aquesta complexitat, que alhora veu reclamada una transparència en els seus procediments, es tradueix a la pràctica en un augment

Portada del cadastre de 1731 retornat a l'Arxiu municipal de Castell-Platja d'Aro.

espectacular de la producció documental, donant lloc a una necessitat: organitzar el “caos” generat per l'activitat diària. Fer que els documents siguin útils per a la gestió eficaç de l'administració local. En conseqüència, té lloc un progressiu abandó de la visió dels arxius com a centres dedicats a potenciar *exclusivament* la funció històrico-cultural, i emergeix l'altra tendència, la de suport a l'administració (funció administrativa), una funció que, d'altra banda està assignada als arxius per naturalesa.

Així doncs, la tasca de l'arxiu municipal en l'actualitat és doble: per una banda, com a servei que assumeix l'organització i gestió eficaç de la documentació

La gestió integral de la documentació, aquí és on rau la vertadera feina de l'arxiver municipal contemporani.

A dalt, el Padró General de Riquesa de 1819 retornat a l'Arxiu municipal de Castell-Platja d'Aro.

Sobre aquestes línies, una petita mostra del plec de documentació (dates extremes 1848 i 1908) que ha estat retornada a l'Arxiu municipal de Castell-Platja d'Aro.

administrativa; i per l'altra, com a entitat primordial per donar a conèixer el nostre passat i la nostra identitat, facilitant la recerca històrica i científica. La gestió integral de la documentació, aquí és on rau la vertadera feina de l'arxiver municipal contemporani.

Des de l'Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro es treballa per consolidar aquesta visió global de tot el cicle documental: dins la pròpia administració, absorbint poc a poc totes les funcions administratives que li són pròpies i des de l'àmbit cultural, confeint una adequada política de protecció i difusió del patrimoni documental del municipi.

Realitzades les propostes oportunes per tal de dur a terme una bona gestió del centre arxivístic, s'han unificat criteris i s'ha decidit centralitzar en un mateix espai físic més gran, amb els seus respectius dipòsits, la documentació administrativa i la documentació històrica que conforma el nostre patrimoni documental. S'ha elaborat el reglament en què es basa l'organització i el funcionament de l'Arxiu Municipal i els formularis corresponents de gestió interna del servei (consulta i préstec de la documentació, transferència,...).

Quan als serveis, el centre disposa d'una modesta *biblioteca auxiliar*, on podem trobar bibliografia de les comarques gironines, textos d'arxivística i una bibliografia específica del temps de la II República i el franquisme, amb una seixantena de títols que permeten dibuixar per una banda, la història del moviment falangista i sindical que va caracteritzar el front

popular de l'època republicana i per l'altra, un esbós de l'important pes que va tenir la campanya propagandística del règim franquista. Posem també a l'abast dels usuaris una hemeroteca integrada per publicacions oficials i revistes de les comarques gironines, i altres d'història i arxivística.

Pel que fa pròpiament al caràcter cultural de la documentació que custodia el Servei d'Arxiu Municipal, al marge de les activitats que pretén realitzar per tal de difondre-la, s'aposta per una acció global sobre el territori. Sovint quan tractem la difusió en els arxius municipals contemporanis, es tendeix a circumscriure en un sol servei cultural, o fins i tot en una única activitat del mateix servei (una exposició, un cicle de conferències,...), la difusió sobre un tema. A la pràctica, hem vist en molts municipis (Sant Feliu de Guíxols n'és un exemple clar) que la no-fragmentació, el fet de buscar una repercussió més gran, sovint és proporcional al grau d'èxit que s'assoleix. I és que la societat en què vivim reclama cops d'efecte culturals de gran envergadura; l'explotació integral dels nostres mateixos equipaments i/o de la de tots els serveis culturals d'un municipi (biblioteca, arxiu, museu,...), o la cooperació amb d'altres municipis per tal de treballar conjuntament per endegar projectes culturals més complets que suposin un abast difusor més gran, són opcions factibles, i alhora poden permetre als serveis que hi col·laboren una rendibilització d'esforços i recursos, que com a serveis locals també cal tenir en compte.

A més, en una societat que es fa dir de la *informació*, on imperen els productes i les entitats que saben vendre la seva imatge a través d'una bona política de *marketing*, l'Arxiu municipal, entès com a servei, s'ha de valer d'aquests efectius canals de difusió per tal de presentar als usuaris les possibilitats que ofereixen els seus fons documentals.

Són noves maneres de concebre els arxius municipals i d'enfocar-ne la seva difusió prou conegudes a hores d'ara en el món dels arxius, però en les que cal treballar encara més si volem que els nostres centres esdevinguin uns serveis culturals ben preparats. Cal saber adaptar-se a les demandes actuals i alhora anar-ne creant de noves, utilitzant enginyosament les possibilitats comunicatives dels serveis municipals i els equipaments de la societat contemporània.

• RETORN DE DOCUMENTACIÓ MUNICIPAL HISTÒRICA

Al principi dels anys noranta, l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, en resposta a una petició de l'Ajuntament de Castell-Platja d'Aro, crea una classificació de *primers auxilis* per a la documentació administrativa del municipi per tal que aquesta sigui d'immediata utilització. Barrejada enmig d'aquesta documentació, relativament recent, es van trobar tota una sèrie d'escriptures i documents antics, però

com que presentaven un relatiu procés de degradació, l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols va creure convenient traslladar aquesta documentació a les seves instal·lacions per tal d'efectuar-hi un tractament de restauració. El passat setembre aquesta documentació tornava als dipòsits de l'Arxiu Municipal de Castell-Platja d'Aro on avui resta a disposició dels usuaris.

La documentació retornada la conformen:

- Cadastre de 1731. On trobem ja el vist-i-plau d'un novell superintendent de Catalunya, Antonio de Sartine. Una curiositat rau en el fet que aquest cadastre es troba en una època intermèdia pel què fa a les primeres decisions referents al cadastre, que va adoptar Sartine (l'obligació dels eclesiàstics de pagar també aquesta contribució, 1728-1730) i la coneguda *Reforma de Sartine* (1835) que, tret d'algunes exempcions, va ser la que va regir aquest sistema impositiu sense canvis notables durant més de cent vint anys.
- Padró General de Riquesa de 1819. El què amb la reforma tributària de Mon el 1845, va passar a denominar-se *Amillaramiento*.
- I amb dates extremes 1848 i 1908, els següents documents:
 - Un inventari dels objectes que tenia l'Ajuntament de Castell d'Aro el 16 d'abril de 1870.
 - Un inventari dels documents existents a la Secretaria de l'Ajuntament de Castell d'Aro el 15 de desembre de 1905, realitzat *después de encontrarse abiertas con violencia la puerta y archivo del mismo y un montón de cenizas humeantes procedentes de libros y documentos quemados*.
 - Un esborrany de l'acta municipal que va tenir lloc el dia 20 de desembre de 1905, en sessió extraordinària, per tal d'clarar els fets que el dia 15 del mateix mes, van tenir lloc a la Secretaria i a l'Arxiu Municipal de Castell d'Aro.
 - Tres còpies de l'època d'uns oficis redactats per l'escrivà del Jutjat d'Instrucció del partit de la Bisbal, en relació a les sentències de quatre delictes: falsedat en document públic produït en una de les actes de la Junta Municipal de Castell d'Aro celebrada el 1906; frau i coacció il·legal contra diversos veïns de Castell d'Aro (1906); sentència contra l'autor d'un tret (1908) i finalment, coacció electoral (1908).
 - Decret i reglament del 7 d'abril de 1848 sobre camins veïnals. Butlletí Oficial extraordinari de la Província de Girona.
 - Decret de l'1 de juliol de 1850 sobre contribució industrial. Un exemplar del Butlletí Oficial extraordinari de la Província de Girona i un altre a través de la circular que enviava el Ministeri d'Hisenda.
 - Expedient sobre els desperfectes produïts a Castell d'Aro per les pluges del dies 15, 16 i 17 de setembre del 1850.
 - Expedient sobre els desperfectes produïts a Castell d'Aro per les famoses pluges del novembre de 1908, concretament referint-se a les de la nit del 16 al 17. Uns aiguats que van afectar gran part del Baix Empordà i que podem trobar científicament estudi-

ats en l'obra del guixolenc Rafael Patxot i Jubert, *Pluviometria catalana. Resultats del cinquenti 1906-1910*, que publicà el 1912. I que més tard Joan Torrent i Fàbregas va transcriure al setmanari *Àncora* el 1870, amb el nom "Temporals i aiguats memorables a Sant Feliu de Guíxols".

- Plec important de documentació referent a dos processos que van tenir lloc al llarg de la segona meitat del segle XIX i que van tenir una lenta i difícil solució: el d'otorgament de les obres d'execució de l'actual cementiri de Castell-Platja d'Aro i el de la seva posterior construcció.
- Pressupost ordinari d'ingressos i despeses de l'any 1895.
- Pressupost ordinari d'ingressos i despeses de l'any 1896.
- Estudi comparatiu entre el pressupost de 1895 i el de 1894.
- Estudi comparatiu entre el pressupost de 1895 i el de 1896.
- Expedient de demolició d'un habitatge particular (1871).
- Cèdules de notificació expedides pel *Visitador general de la Renta del Sello del Estado* de la província, testimoniant el bon ús que se'n fa d'aquest a l'Ajuntament de Castell d'Aro (1872, 1876, 1881 i 1884).
- Diverses còpies de l'època, entre les quals n'hi ha de documents notariaus que fan referència als censals¹ creats per un seguit de ciutadans de Castell d'Aro en favor de la Junta de Beneficència de l'Hospital de Pobres de l'esmentada vila.

La tornada d'aquesta documentació l'hem de veure com la recuperació d'una part de la memòria històrica de la vila de Castell-Platja d'Aro i un pas endavant en la salvaguarda de la seva identitat local.

Recuperació d'una part de la memòria històrica de la vila de Castell-Platja d'Aro, un pas endavant en la salvaguarda de la seva identitat local.

Els documents continguts als arxius municipals són el millor reflex d'uns fets esdevinguts al si d'una comunitat, i seria bo, que com a part significativa del patrimoni documental de les nostres ciutats, prenguéssim consciència que és als centres dedicats exclusivament a gestionar aquest tipus de bé cultural, on s'haurien d'aplegar aquestes herències locals que són la *font* de que beu la veritable història d'un país. Procurar per la perdurabilitat i la utilitat d'aquest patrimoni és en definitiva, tasca de tots.

XAVIER CONCHILLO
Historiador de l'Art i arxiver

¹. Obligació redimible de pagar una pensió anual a una persona i als seus successors en virtut d'un capital rebut per qui la contrau.

S'ha editat un manual per a la gestió de col·leccions i fons fotogràfics

Ha estat notícia l'edició del *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas*, del qual són autors M. Àngels Suquet, arxivera de l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols, Joan Boadas i Lluís-Esteve Casellas, arxiviers de Girona. Es tracta del primer llibre en llengua castellana d'aquesta temàtica -destinat al mercat estatal i sud-americà- i un dels pocs existents a nivell europeu. I, més específicament, parla de diferents temes relacionats amb l'organització i la gestió dels fons fotogràfics i audiovisuals. És un llibre que, per tant, intenta de donar resposta didàctica als problemes que poden sorgir a qualsevol centre, especialitzat o no, que treballi amb aquest tipus de fons. Es parla de temes com la identificació dels diferents procediments fotogràfics, la gestió d'ingrés, els drets d'autor, la classificació, la conservació, la descripció, la valoració i l'explotació econòmica o les cessions...

En resum, és un llibre molt útil que revela l'experiència d'un treball continuat de molts anys per companys nostres molt coneguts i apreciats.

Un valor afegit i certament satisfactori -pel qual ens en felicitem moltíssim- és que un dels autors del llibre esmentat és M. Àngels Suquet, companya nostra, en la feina de l'Arxiu Municipal del nostre municipi.

Enhorabona!

Fotografia cedida per la Sra. M. Àngela Juncà

La fotografia cedida per la senyora M. Àngela Juncà -comentada per Lella mateixa i pel senyor Joan Vilaret- correspon a l' "*Homenatge del Consell d'Administració i personal de la Companyia d'Electricitat de Sant Feliu de Guíxols a n'el seu Enginyer Electricista Senyor Joan Saumell Ramonatxo, amb motiu de la celebració de les seves noces d'argent en el dia 30 d'abril de 1933, en prova de reconeixement i amistat*".

I, a continuació, hi signen tots els acompanyants: Josep Vilaret i Xatart, gerent; Àngel Juncà, cap de l'administració; Miquel Vilaret i Vergés, secretari del Consell d'Administració; Roig, etc.

L'àpat es va celebrar a l'Hotel Monumental.

Companyia d'Electricitat de St. Feliu.

La "Compañía de Electricidad de San Feliu de Guíxols S.A." va ser fundada l'any 1907 per uns quants empresaris guixolencs. La seva primera junta d'accionistes va ser formada per Tomàs Brugada i Rifà (president); Diego Roura i Masmitjà (vice-president); Pere Pascual i Baguer, Josep Vilaret i Xatart, i Emili Cúbias i Ribas (vocals).

En els seus inicis, les característiques tècniques d'aquesta central la formaven dues turbines i calderes de la casa alemanya "A.E.G. Unternehmung und Machinerie"; una dinamo de corrent tipus "Thompson Houston de 330 volts per 328 amperes; dos motors Körting de 320 cv. (108 Kw), i 25.000 metres de cable elèctric.

Aquesta empresa d'electricitat tindria continuades disputes legals amb les companyies "La Hidroeléctrica del Ter" i la "Sociedad Anónima de Energía de Cataluña", per la concessió de l'enllumenat públic a la nostra ciutat. Tanmateix, també pledejaria amb Pere Pascual, un dels seus socis fundadors, per l'oposició que va fer en la construcció d'una galeria subterrània que connectava la central del carrer de la Mercè, amb la riera del monestir, i que havia de travessar part d'una finca de Pascual.

L'any 1963, la "Compañía de Electricidad de San Feliu de Guíxols S.A." va passar a formar part del grup Fecsa (Forces Elèctriques de Catalunya S.A.).

Gerard Bussot

De l'Arxiu Històric de Tarragona

El bon amic Josep M. Grau Pujols, de l'Arxiu Històric de Tarragona, ens ha informat de l'existència dins del fons patrimonial i comercial de la casa Moragues, de Valls, de nombrosos comunicats d'embarcament d'aquesta companyia de diferents ports de la Mediterrània, en els quals hi signen patrons de Sant Feliu de Guíxols. La major part són de finals del mil set-cents i primer terç del mil vuit-cents. Alguns dels noms que surten són els de Joan Bernat (1790), Joan Nualles (1806), Joan-Baptista Ferrer,

Joan Pasqual (ambdós de 1813), els quals transporten diferents productes com vi, aiguardent, cuiros, agulles de cap, etc., en trànsit a Barcelona o Maó.

Els investigadors que hi puguin estar interessats en aquesta tipologia documental poden passar a veure'n una mostra fotocopiada a l'Arxiu Municipal de Sant Feliu de Guíxols. I els qui disposin de més temps poden desplaçar-se a Tarragona a fer un exhaustiu buidatge.

A més, hem de dir que a l'esmentada ciutat l'autoritat portuària té obert un arxiu central on recull el fons del port des de la seva construcció sa les darreries del segle XVIII. (Disposen de pàgina web).

A dalt, comunicat d'embarcament, a l'Arxiu Històric de Tarragona. Sobre aquestes línies, celebració dels 25 anys de la Companyia d'Electricitat de Sant Feliu (foto: M. Àngela Juncà).

DARRERES DONACIONS DE L'ARXIU

05.06.2001 - M. Àngela Juncà
Còpia de la fotografia de la Companyia de l'Electricitat, 1933. Celebració dels 25 anys (vegeu-ne el comentari, a part).

13.06.2001 - Mn. Pere Matamala
Liber Usualis, 1947.

02.07.2001 - Gerard Bussot
Fotografia gran, emmarcada, dels anys seixanta (port, etc).

04.07.2001 - Dolors Vidal
Documentació i notes diverses sobre el Dr. R. Matas. Un llibre i un conte.

10.07.2001 - Benet Julià.
El Correo Catalán 9.03.1913.
La Lucha 22.07.1881.
La Crónica, Palafrugell, 26.04.1908.
El día gráfico 29.12.1913.
Ciutat Nova, núm. 216 (22.08.1914).

Un sobre amb fotocòpies de documents que es refereixen a Sant Feliu.

Un sobre amb fotografies, documents i escrits referents al Dr. Matas (per inventariar).

15.07.2001-Família Llandrich/de Blas
Correspondència i nomenaments Mn. Cervera - Sr. bisbe
Goigs (Sant Elm i Bell.lloc)
17 Símbolo 1946 (un), de 1960, la resta.
1 Baix Empordà, núm. 1363 (11.02.1936)
Fulla sardànica (números solts, de 1925-28)

Libres:
5 Devocionaris.
El gran Aleix, d'en Puig i Ferrater.
Musseu-Molí paperer. Capellades, 1983.
Fotografies del tren de Sant Feliu.
2 Medalles.
Impresos del Centro Parroquial Catequístico.
Hoja parroquial de SFG (21.11.1948).
Carnet de l'aventura, 1959.
Horaris del tren de SFG, 1902.
Diversos impresos.

15.07.2001 - Emili Vilà
OLIVER, J.M Historia de la astronomia amateur en España. Equipo Sirius, 1997
(Aquest llibre parla de l'obra d'Emili Vilà i Respecta, p. 200-204).

31.07.2001 - Lluís Pallí
Llibre: Del Llobregat al Mísipi de Julio Y. Altabás, 1959.

05.10.2001 Jaume Bosch
Targeta d'identitat de l'any 1937.
1 exemplar El soldado desconocido.
Informació legal de la Gestoria administrativa
COROMINOLA BURCET, 1956.

20.09.2001 - Amanda Tixé
12 llibres escolars:
L'anell del nibelung, de C.A. Jordana i il.lust. de J. Llaverias. Edc. Diana, BCN 1926.
Vides modeliques de C. Rahola, De. Dalmau Carles, Pla, Girona 1932.
El primer manuscrito, J. Dalmau Carles, Girona, 1930.
Vida de Sant Juan Bautista de La Sallie, Vandepitte, Bruño, 1909.
La terra catalana, J. Pla Cargol, De. Dalmau Carles, Pla, Girona 1934.
El niño republicano, J. Seró, Llib. Montserrat, Barcelona, 1932.
Diana o l'educació d'una nena, L. Serrano, Barcelona, 1936.
Principios de aritmética, A. Ferrusola, Olot, 1924.
Enciclopedia, Edc. Dalamu Carles Pla (s/d)
El segundo manuscrito, J. Dalmau Cales, Gerona, 1935.
Deberes, J. Dalmau Carles, 1930.
Manuscrito moderno, J. Demuro, Edit. Estudio, 1935?

22.09.2001 - Victòria Batet
4 reproduccions de fotografies de l'Irla / Concepció Pijoan.

06.10.2001 - Joan Vilaret
Bodes d'or Vilaret-Vergés, 1944 (imprès de Viader en català i sobre paper de suro).

Joan Antigó i Ramon Solà, artistes pintors de Girona, treballaren en el retaule de l'altar major de l'església del monestir (s. XV)

Donat el caràcter eminentment difusiu del nostre llibre-guia de L'església parroquial del monestir de Sant Feliu de Guíxols, no s'hi pogueren fer constar molts detalls -d'altra banda interessants- de la confecció del retaule gòtic de l'altar major. Aprofitarem, doncs, les pàgines de la revista de l'Àrea de Patrimoni Cultural per ampliar, de tant en tant, les notícies del bé patrimonial més important de la ciutat.

Altar major: presbiteri de l'església del monestir.
Foto: J. Bigas.

Aquestes línies intenten de ser, bàsicament, el comentari succint d'un document sobre suport de pergamí -del 1452- que es conserva a l'Arxiu Municipal, del qual n'hem fet la transcripció -i traducció- que publiquem en aquest mateix treball de recerca.

Com a antecedent del contingut de dit pergamí, podem dir que a l'Arxiu Municipal també hi ha constància dels pagaments que s'hagueren de fer per a la "reparació" de l'església parroquial, que consistí bàsicament a posar una clau de volta, fer el retaule de l'altar major i adquirir, entre altres coses, pal·lis i una custòdia. Són pagaments que el clavari va fer el febrer de 1443¹.

D'altra banda, sabem que l'any 1445 es demanava caritat per a fer un nou retaule major, per haver-se incendiat el que, a començaments de segle, s'havia encarregat al pintor Joan Mates².

Dos anys més tard, arran d'una visita pastoral feta l'estiu de 1447, el visitador al final de l'acta de visita deixà constància que a l'església també s'havien cremat els ornaments. Per aquesta raó hi deixà escrit el seu desig que les col·lectes fetes entre els veïns es disposessin en els comptes dels clavis, designats expressament, de la vila i de l'església, a fi

1. AMSFG, Sec. XVII, 2.

2. MARQUÈS, J. M., Esglésies del Baix Empordà, "Estudis del Baix Empordà" 15, 1996. HURTEBISE, E.G., Bosquejo histórico de la villa de San Feliu de Guíxols, 1905, p. 92.

de “reparar” les pèrdues sofertes³. En aquest context sembla que s’ha de situar l’encàrrec següent: l’any 1448 l’abat i el prior del monestir, juntament amb P. Gaforó, Antoni Coní, Toni Mercader, el conseller Joan Ramon, Lluís Mayol, Bernat de Pau, N. Pla, tots de mutu acord, convingueren que els pintors de Girona, Ramon Solà i Joan Antigó, fessin el retaule de l’altar major de l’església del monestir. Comptaven amb 170 florins per a fer els bancals -part baixa dels retaules-, i amb 510 florins més per al retaule. I així constava en l’albarà que obrava en poder del rector, Francesc de Pau.

El pintor gironí Joan Antigó degué morir l’any 1450, ja que pel novembre d’aquell any consta davant del notari gironí Nicolau Roca l’instrument jurídic pel qual eren nomenats curadors dels béns de l’Antigó, els dos ciutadans gironins que apareixen en el document objecte del nostre comentari⁴.

Efectivament, el dia 4 de novembre d’aquell any, a Girona, tingué lloc el nomenament dels ciutadans gironins Bernat Vicens i Pere Domènech⁵ que tindrien cura dels béns dels fills, menors d’edat, de l’artista difunt. Hi consten, com a fills, Rafael de 16 anys, dedicat (*addiscendum*) a l’ofici de pintor; Miquel, de 14, a la literatura. També s’anomena una filla, Margarida.

L’any 1452, l’anterior acte jurídic facultà dits curadors gironins perquè poguessin rebre de mans del jurat, clavari de la vila i obrer⁶ de l’església del monestir, Joan Ramon, els diners que es devien al pintor Antigó per haver “fet i pintat una peça del retaule

de l’altar major”. El clavari actuava en nom dels jurats d’aquell anys que eren: Francesc Hospital, Llorenç Mateu i el mateix Joan Ramon. Aleshores, n’era rector Francesc de Pau⁷. I, a més, es fa constar que també se li havien pagat al pintor Ramon Solà el que se li devia, per haver acabat la feina

d’ajustament del retaule, ell tot sol. Efectivament, de l’encàrrec a Ramon Solà, en sabem alguna cosa més concreta, ja que consta sense data, però dins del mateix llibre de “Reparació” de l’església del monestir. Per tant, molt probablement és de 1448. Però, per no cansar el lector, aquest altre document el publicarem -amb el corresponent comentari- en una altra ocasió.

Així, doncs, els millors artistes del gòtic gironí -amb els Borrassà⁸, que també treballaren en el retaule de Sant Feliu (1453)- participaren en l’obra artística que pogueren contemplar a l’església del monestir els guixolencs d’aquella època, i que, malauradament, no se n’ha conservat cap mostra. De la importància artística d’aquells cercles artístics gironins, n’han parlat tots els historiadors d’aquell segle: Pere Freixas, C. Guilleré, Josep M Marquès, Joan Blanco, Dalmases/José i Pitarch, etc⁹.

A dalt, detall del retaule de l’església del monestir.

A baix, pintures sobre taules de fusta de l’església (s. XVI-XVII), dipositades al museu.

El 1452 els jurats de la vila pagaren el que encara es devia als pintors gironins, a Joan Antigó i a Ramon Solà.

3. ADG, Visites pastorals, P 22, f. 92.

4. AHG, Fons notarial. Ciutat 1 (427).

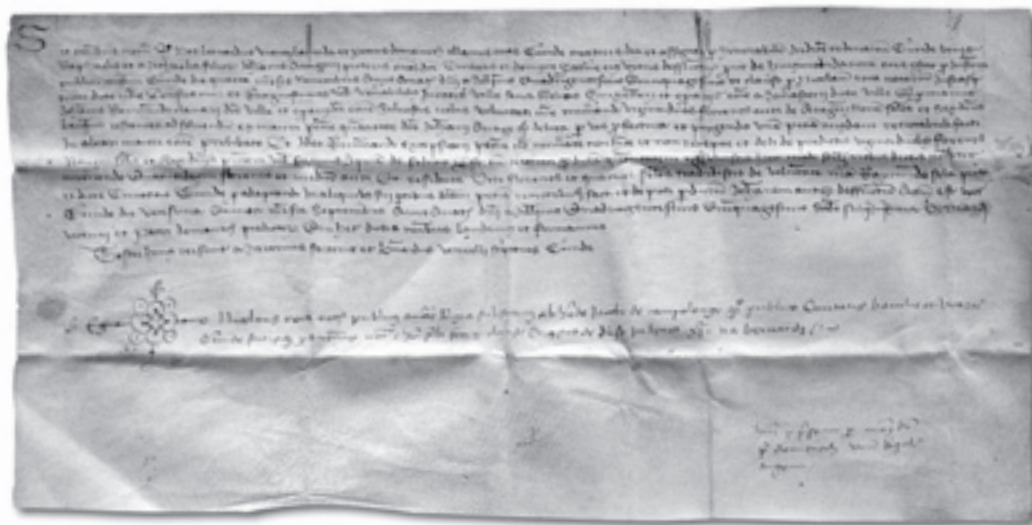
5. SOBREQÜÉS, S., “Censo y profesión de los habitantes de Gerona en 1462”, *AIG*, vol. VI, Girona 1951.

6. Que tenia cura de l’administració econòmica de l’obra de l’església.

7. En un altre document de 1452 “Carta de la concessió alodial de la capella de Sant Elm, e torra de guarda del Castellar” (*Llibre Vermell*, f. LI) hi figuren els noms de tots ells.

8. AHMSFG, Manual d’Acords de 1453.

9. FREIXAS, P., *L’art gòtic a Girona*. IEC/IEG, Girona, 1983; GUILLERÉ, C., *Girona medieval. Quaderns d’història de Girona*. 1992; MARQUÉS, J.M., *Per les esglésies. Quaderns de la Revista de Girona*, 88. Girona, 2000; BLANCO DE LA LAMA, J., “La Girona del segle XV: una ciutat en època de torbacions”, *Història de Girona*, ADAC, 1991-2000; DALMASES, N. / A.JOSÉ I PITARCH, *L’art gòtic*. S. XIV-XV. Edic. 62, Barcelona, 1988.

Pergamí de l'any 1452 (AMSFG).

GIRONA

1452. 25 de setembre

Època de Bernat Vicens i Pere Domènech, curadors gironins dels béns dels fills (Miquel i Rafael), orfes del pintor gironí Joan Antigó, a favor dels jurats de la vila de Sant Feliu de Guíxols i dels obrers de l'església del monestir.

(AMSFG, Sec. XXX, núm. 186. Regt.1.473)

Sit omnibus notum quod nos Bernardus Vicentii lapicida et Petrus Domanech Ollarius cives Gerunde curatores dati et assignati per honorabilem iudicem ordinarium Gerunde bonis Raphaelis et Michaelis filiorum Johannis Antigonii pictoris civis dicte civitatis et domine Catarine eius uxoris defunctorum prout de huiusmodi datione cure constat per instrumentum publicum constitutum Gerunde die quarta mensis novembris anno a Nativitate domini Millesimo Quadringentesimo Quinquagesimo et clauso per Nicolaum Roca notarium infrascriptum. Dicto nomine confiemur et recognoscimus vobis venerabilibus juratis ville Sancti Felicis Guixellensis et operariis ecclesie Monasterii dicte ville, quod per manus Johannis Raymundi clavarii dicte ville et operarii dicte ecclesie solvistis nobis voluntati nostre numerando viginti duos florenos auri de Aragonia novem solidos et sex denarios barchinonum restantes ad solvendum ex maiori pecunie quantitate dicto Johanne Antigo quodam debita per vos pro factura et pigendo unam petiam cuiusdam retrotabuli facti in altari maiori ecclesie prelibate. Et ideo renunciando exceptioni pecunie non numerate, non habite, et non recepte et doli de predictis viginti duobus florenis novem solidis et sex denariis presentem vobis facimus apocam de soluto. Est tamen certum quod dictam quantitatem exsolvistis hoc modo, scilicet nobis dictis nominibus numerando quatuordecim florenos et medium auri. Et residuos octo florenos et quatuor solidos tradidistis de voluntate nostra Raymundo Sola pictori dicte civitate Gerunde pro adaptando in aliquibus sui partibus dictam petiam retrotabuli facti et depicti per dictum Johannem Antigó defunctum. Actum est hoc Gerunde die vicesima quinta mensis septembris. Anno a Nativitate domini Millesimo Quadringentesimo quinquagesimo secundo. Sig+na Bernardi Vicentii et Petri Domanech predictorum qui hec dictis nominibus laudamus et firmamus.

Testes huius rei sunt Martinus Sartoris et Bernardus Venrelli scriptores Gerunde.

S. Ego Nicolaus Roca notarius publicus auctoritate regia substitutus ab herede Jacobi de Campolongo quodam publico civitatis, baiulie et vicarie Gerunde suarumque pertinentiarum notario, hec scribi, feci et clausi. Et constat de rasu in linea .xi. na Bernardi /.-

TRADUCCIÓ

Que tothom sàpiga que nosaltres, Bernat Vicens, picapedrer, i Pere Domenech, oller, ciutadans de Girona, curadors assignats per l'honorable jutge ordinari de Girona, pel que fa als béns de Rafael i Miquel, fills de Joan Antigó, pintor gironí, i de Na Catarina, la seva muller, difunts, tal com consta de dit nomenament de curadors per un document públic constituït a Girona el dia quatre de novembre de l'any mil quatre-cents cinquanta, i clos per Nicolau Roca, notari infrascrit. En dit nom confessem i reconeixem als venerables jurats de la vila de Sant Feliu de Guíxols i als obrers de l'església del Monestir de dita vila, que per mans de Joan Ramon, clavari de la vila i obrer de l'església, heu pagat al comptat d'acord amb la nostra voluntat els vint-i-dos florins d'or d'Aragó, nou sous i sis diners barcelonins, que restaven per pagar d'una quantitat més gran, al dit Joan Antigó, difunt, que se li devia per haver fet i pintat una peça del retaule a l'altar major de l'església esmentada. Per això, renunciant a qualsevol reclamació dels vint-i-dos florins, nou sous i sis diners, estenem aquesta època de pagament. Tanmateix és cert que l'esmentada quantitat l'heu satisfet d'aquesta manera, o sigui, a nom nostre catorze i mig florins d'or, en efectiu. Els altres vuit florins i quatre sous, amb el nostre consentiment, els heu lliurat a Ramon Solà, pintor de la ciutat de Girona, per haver ajustat en alguna de les seves parts aquella peça del retaule feta i pintada per dit Joan Antigó difunt. Fet a Girona el dia vint-i-cinc de setembre de mil quatre-cents cinquanta-dos. Sig+ne de Bernat Vicens i de Pere Domenech que ho lloen i signen amb els seus noms.

Són testimonis d'aquest acte Martí Sastre i Bernat Vendrell, escrivans de Girona.

S. Jo, Nicolau Roca notari públic per l'autoritat reial, substitut de l'hereu Jaume de Campllonch difunt, notari públic de la ciutat, batllia i vicaria de Girona i de les seves pertinences, això ha escrit, fet i tancat. I consta en la raspadura de la línia XI -ne de Bernat.

ÀNGEL JIMÉNEZ
Arxiu Municipal

El patrimoni ornític de la Vall del Ridaura

Dins el context d'aquest escrit, com a vall del Ridaura s'ha d'entendre el territori comprès pels termes municipals de Sant Feliu de Guíxols (15.62 km²), Santa Cristina d'Aro (67.77 km²) i Castell-Platja d'Aro (21.93 km²). Així, a més de la vall, pròpiament dita, s'abraça els últims contraforts de les Gavarres pel nord i una bona part d'Ardenya pel sud. També es considera la franja de mar prospectable des de la costa.

El patrimoni ornític de casa nostra ve determinat tant per aspectes quantitius com qualitius. Quantitativament, més important que el nombre d'individus, és el nombre d'espècies presents al territori, és a dir, la biodiversitat. Des del punt de vista qualitatiu el que importa és la presència d'espècies amb algun interès determinat.

En el llibre *Els Ocells de la vall del Ridaura* (treball que abraça la mateixa àrea geogràfica que aquest article) es citen un mínim de 211 espècies a les que hau-

ríem d'afegir quatre més, detectades des de la data de publicació fins enguany. Es tracta de l'ànec mandari (Aix galericulata), el voltor comú (Gyps fulvus), el pinsà borroner (Pyrrhula pyrrhula) i el repicatalons petit (Emberiza pusilla). També s'haurien de comptar les 14 espècies exòtiques més una addicional de nova aparició, el lloro de la Patagònia (Cyanoliseus patagonus).

Aquestes xifres aparentment espectaculars si les comparem amb les d'altres treballs similars que abasten territoris força més amplis, s'han de matisar per tal de

Polls de duc (Bubo dubo) a un niu de l'Ardenya.

Colgament de les darreres restes del canyissar de S'Agaró, el febrer de 2000.

Els ocells són uns excel·lents indicadors de la diversitat i salut ambiental.

posar les coses al seu lloc. Primerament s'ha de dir que en aquesta àrea s'hi ha portat a terme una tasca d'anellament durant dotze anys consecutius, la qual cosa ha permès detectar espècies migratòries escasses o de difícil detecció amb la simple observació. D'altra banda, encara que amb relativament pocs efectius, l'observació ha estat constant durant els darrers vint anys. Per tant, no ha d'estranyar aquest elevat nombre d'espècies. Hem de tenir en compte però, que d'aquestes 215 espècies, que podríem considerar europees, només 74 n'ien regularment al territori (sedentàries i estivals) i 31 més hi hivernen de manera més o menys habitual. La resta pot repartir-se en 42 migrants regulars, 50 migrants irregulars i rars i 18 espècies divagants molt rars o accidentals.

Els estudis més amplis i importants sobre les poblacions d'ocells reproductors són els atles de nidificants. Per a la confecció de l'Atles dels ocells nidificants de Catalunya es divideix el territori català en quadrats de 10 km de costat, és a dir, de 100 km² de superfície. Aquesta àrea és pràcticament la que abasta la suma de la superfície dels termes dels tres municipis (105.32 km²) que ens ocupen. Les dades del nou atlas (1991-2001) encara no estan disponibles i, per tant, empraré les del 1981-1983. En aquell treball el nombre mitjà d'espècies nidificants per quadrat fou de 75.5, nombre que concorda força amb la trobada a casa nostra. Si comparem aquestes xifres de nidificants tant podríem dir que estem millor que el 50% de la resta de Catalunya, com que el 50% de

Per tal de guanyar en biodiversitat i, per tant, en patrimoni natural, només cal tenir un cert grau de consciència ambiental i actuar en conseqüència.

després de la desaparició de Riuet, els estanys de les Escoles, el canyissar de S'Agaró i la cada vegada més pressionada desembocadura del Ridaura. Aquest fet ha portat a fer desaparèixer espècies que encara hi criaven com la boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*) o a fer rares a la vall algunes hivernants que havien estat relativament comunes com el rascló (*Rallus aquaticus*), els becadells comú (*Gallinago gallinago*) i sord (*Lymnocryptes minimus*), els ardèids, anàtids i limícoles migrants i els sílvids d'aiguamoll dels gèneres *Acrocephalus* i *Locustella*. Si no fos per la bassa del Dofí de Castell d'Aro, cap d'aquestes espècies, darrerament esmentades, tindria un lloc a la vall. Aquest petit indret, creat artificialment per aquest fi i a totes llums insuficient, hauria de convertir-se en exemple i referent d'altres projectes similars que podrien pal·liar la manca dels valuosos espais humits perduts abans citats.

A part dels apunts anteriors, sorprèn gratament, la presència del duc (*Bubo bubo*) front la forta davallada dels altres rapinyaires nocturns i diürns i la pràctica desaparició, com a nidificants, d'aquests darrers. Una altra perla és l'oreneta cua-rogenca (*Hirundo daurica*) de la que gaudim d'un reduït nucli reproductor que no acaba d'incrementar-se encara que es va mantenint. Malgrat que se sospita, no s'ha arribat a comprovar la cria del corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis*) als penya-segats de la costa de ponent. La de corriols (*Charadrius sp.*), xatrac (*Sterna sp.*), baldrigues (*Puffinus sp.*), àguila pescadora (*Pandion haliaetus*) o falcó de la reina (*Falco eleonorae*) a les nostres costes és, avui per avui, impensable. I no pas per manca d'indrets adequats, sinó per la pressió humana que s'exerceix sobre aquests paratges durant l'època de cria. Per tal d'invertir aquesta tendència i guanyar en biodiversitat i, per tant, en patrimoni natural, només cal tenir un cert grau de consciència ambiental i actuar en conseqüència. Això ens hauria de portar a obrar tenint present aquest objectiu en qualsevol actuació futura que de manera directa o indirecta pugui afectar el medi natural.

Les poblacions dels nostres ocells no faran res més que donar fe, com el notari més recte i imparcial, de la nostra política ambiental que no hauria d'afectar i condicionar només als responsables de Medi Ambient sinó al conjunt de totes les actuacions legislatives destinades a governar la nostra societat i també a cada acció particular sobre el medi.

CARLOS ALVAREZ
Biòleg

Catalunya ens passa al davant pel que fa a ornitodiversitat. Sóc dels que m'apuntaria a aquesta segona apreciació i per tant, dels que crec que s'ha de poder fer alguna cosa, no tant sols per a mantenir aquesta xifra sinó per augmentar-la i portar casa nostra als nivells més alts. I no pas per la xifra en si mateixa sinó pel que això significaria en riquesa natural.

Els ocells són uns excel·lents indicadors i la seva diversitat és un clar exponent de la diversitat i salut ambiental. Ens hauria de preocupar que mentre augmenten descontroladament les poblacions de determinades espècies antropòfiles com el gavià argentat (*Larus cachinnans*), els estornells vulgar (*Sturnus vulgaris*) i negre (*Sturnus unicolor*) i el colom roquer (*Columba livia*), d'altres com el capsigrany (*Lanius senator*), el mussol (*Athene noctua*), la gralla (*Corvus monedula*), la guatlla (*Coturnix coturnix*), el blauet (*Alcedo atthis*) i d'altres siguin cada vegada més escasses o fins i tot hagin desaparegut de casa nostra. Això indica una clara i excessiva humanització del territori amb la consegüent pèrdua d'habitats, reducció dels existents i pressió per la constant activitat sobre el medi natural. Especialment castigades han estat les zones marjalenques, de les que ja no queda res

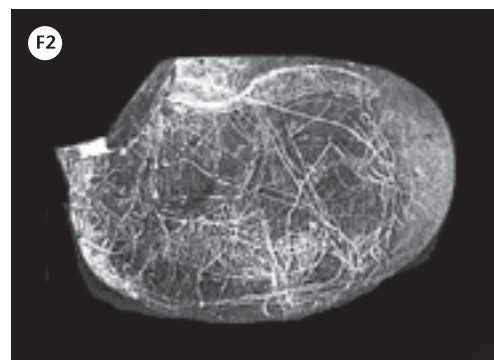
Un fragment de còdol amb incisions

El fet d'haver guardat un fragment de còdol permet ara de valorar-lo com a objecte arqueològic, i contrastar-lo amb altres de característiques similars.

Fa uns quants anys vaig endinsar-me en la disciplina de l'arqueologia. Els incipients estímuls van fer que recollís, d'un munt de runes i terres en un carrer de Sant Feliu de Guíxols, un tall de pedra que em cridà força l'atenció. Es tracta d'un fragment de còdol amb restes d'incrustació calcària de morter i que evidència, sense cap dubte, que havia format part -temporalment- d'algun mur, paret o del farciment d'una obra arquitectònica.

Passats els anys, novament analitzo l'incomplet còdol amb les característiques que van fer que el conservés. Aquest fragment de còdol amb pedra calcària (pedra de Girona) composta per nummulits compactats presenta en la part arrodonida o superfície adaptada, incisions, rectes, unes de creuades i altres que no, tot plegat formant espais subdividits, és a dir d'una manera o altra són espais que representen grups diferents d'unitats i ben assenyalades per les incisions (F1). De cap manera ens podem pensar que aquest grafisme sigui fruit casual o natural. Analitzat el fragment de còdol amb binocular a 30-60 augments s'evidencien les traces intencionades per on s'iniciaren i acabaren les incisions sense ultrapasar

la incisió que de forma rectangular envolta el còdol. Aquestes incisions encara que emmascarades pel pas del temps, els entenem que foren fetes amb un element punxegut de pedra i l'analitzem com a útil prehistòric ja que no observem indicis que el caracteritzin com a objecte funcional modern.

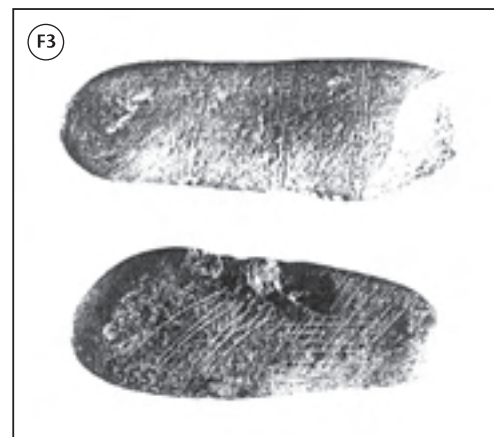
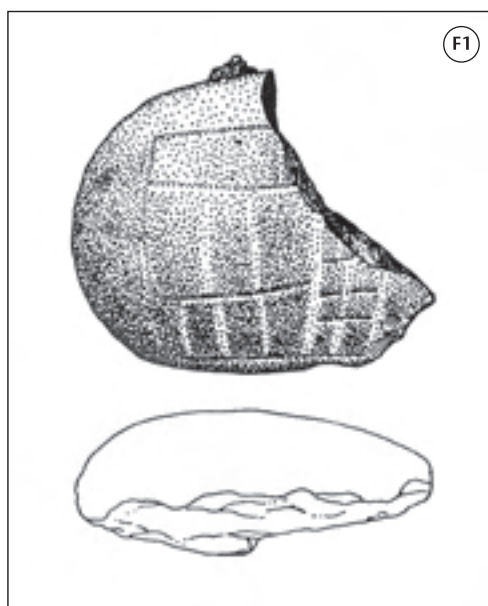

D'objectes prehistòrics amb incisions se n'han trobat arreu del món amb moltes varietats i dins l'ampli ventall que ara anomenem "estils": esquemàtics, abstractes, al·legòrics, simbòlics,... executats sobre diversos suports, com ara os, ivori, pedra, argiles,... i la probable fusta que per la seva fungibilitat poques

F1: Còdol de Sant Feliu (dibuix de l'autor).

F2: Còdol gravat a la "Columbiere" (Ain) França.

F3: Còdols gravats del "Mas-d'Azil" Ariège, França.

F4: Abric "Lartet" França.

vegades ens arriba amb la seva informació. En el cas del còdols n'hi ha molta varietat:

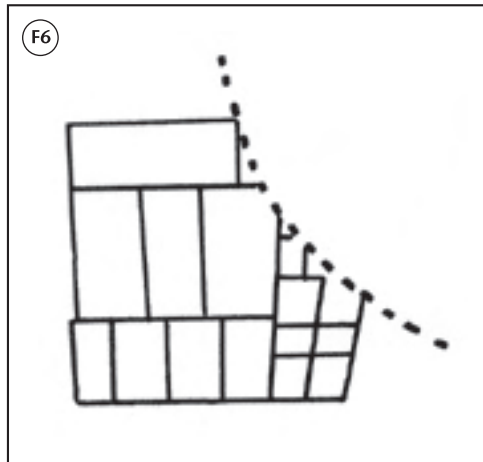
- la fotografia (F2) ens mostra la superfície d'un còdol on es veu, ben visible, infinitat de traces i d'entre ells la interpretació ben definida d'un cavall.

- (F3) Còdols amb incisions geomètriques i irregulars.

- (F4) Objecte amb incisions i punts, l'objecte és catalogat com a probable calendari lunar.

- (F5) Placa d'arenisca amb incisions.

A la fotografia (F6) mostrem l'esquematisme del nostre còdol desprovist de la seva adaptació morfo-

F5: Placa de sorrenca de Berroberia. Navarra.

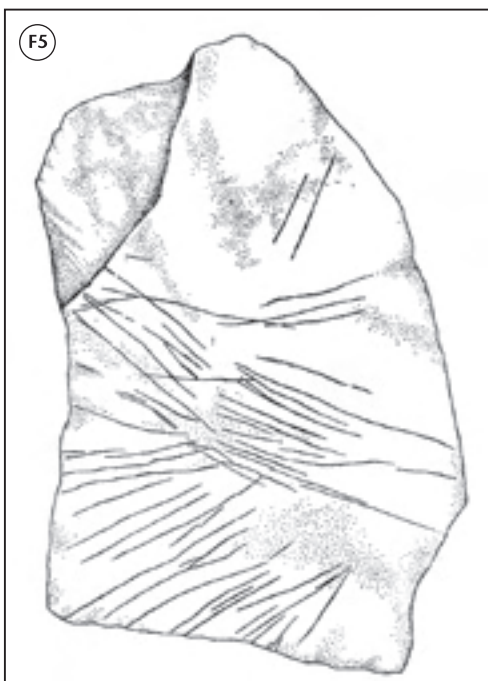
F6: Esquema del nostre còdol.

lògica. Són ben visibles les separacions seqüencials que també ens poden induir a una lectura de taula calendari, taula aritmètica?, etc...

En ser un objecte sense localització fixa i per tant fora d'un context arqueològic conegut, l'observem com a peça individualitzada i consta en el registre del museu amb el número 2844.

A grans trets donem unes referències d'aproximació en el temps per tal d'adonar-nos que les decoracions que l'home ha anat fent sobre diferents suports, ha tingut una llarga durada a partir d'uns 34.000 anys enrere. Hipotèticament aquesta decoració en concret es podria incloure en algun d'aquests períodes:

Chatelperronià	34.000 aC
Aurinyacià	26.000 aC
Gravetià	19.000 aC
Solutrià	16.000 aC
Magdalenian	10.000 aC
Azilià	7.000 aC

NÉSTOR SANCHIZ
Museu Municipal

Bibliografia:

- Ignacio Barandiarán, *Arte paleolítico en Navarra*. Pamplona, 1974.
- D.A. *Protohistòria Catalana*. Institut d'Estudis Ceretans. Puigcerdà, 1987
- D.A. *Art et Civilisations des Chasseurs de la préhistoire*. Laboratoire de préhistoire du Musée de l'Homme / Musée National d'Histoire naturelle. Paris, 1984.

El paisatge contemporani de Sant Feliu segons Josep Amat

En aquest article tracto de determinar l'ús de l'espai realitzat per part dels habitants i visitants de Sant Feliu de Guíxols, segons la visió reflectida pel pintor Josep Amat en 31 de les seves obres, exposades aquest passat estiu de 2001 al Museu d'Història de la Ciutat de Sant Feliu, sota el títol "Escenes d'estiu i de Festa Major".

Amat ens ofereix, directament o indirectament, informació sobre 13 zones de la ciutat: el sector de ponent (amb Sant Elm, l'Ardenya i la riera del Monestir); la plaça del Mercat; el passeig del Mar; el litoral (amb la barana de mar, la platja i el mirall d'aigua); la rambla Vidal; la del Portalet; els jardins Juli Garreta; el passeig dels Guíxols; la punta dels Guíxols; l'actual Vilartagues; el sector est (amb Calassanç, el molí de les Forques i les Bateries); el port; i el moll. Descriu aquests paisatges, en general, durant els anys del franquisme. Els exercicis d'interpretació sobre el paisatge urbà recent de Sant Feliu estan pràcticament per fer¹, però crec que ens aportarien moltes pistes sobre quines són les claus de la territorialitat de la societat guixolenc actual per tal de millorar o conservar alguns dels seus trets. El mètode de recerca que he seguit ha estat el de buidatge de la font pictòrica mitjançant l'observació individual dels elements paisatgístics que hi apareixen, la comparació d'aquests al llarg de les obres d'Amat i la seva quantificació i qualificació. He tingut en compte que, com altres pintors, Amat estava "sols interessat a pintar els paisatges que estimava" -tal com diu la mateixa exposició-, per això representa uns llocs i n'oblida d'altres. Tot seguit detallo la informació que ens proporciona el pintor, agrupada en elements paisatgístics tipus.

• LA CORONA VERDA I LA DE TAQUES BLANQUES

El pintor envolta els seus paisatges urbans dels escenaris naturals de fons. La muntanya de Sant Elm presenta un aspecte absolutament natural fins els 70, sense edificacions -excepte els banys de Sant Elm vora la platja-, amb colors marrons, verds i grisos foscos dels espadats de roca granítica i les copes de pins i suros. En canvi els anys 80 trobem ja dos o tres edificis construïts a la muntanya, que a finals de dècada són bastants més. Tota la façana marítima és ocupada per cases. L'actual Vilartagues presenta, els 50, l'aspecte natural de les muntanyes cobertes de vegetació menor, com el sector del Molí de les Forques, pràcticament desurbanitzat els 70, a excepció del solitari molí damunt el turó i un conjunt de tres cases rurals a Calassanç. La fauna del sistema litoral està formada per ocells marins, segurament gavines o gavians.

• ASFALT, TERRA I SORRA

Amat representa sempre espais sense desnivell, els quals els podem agrupar en sòls de sorra -platja-, de terra groga i ocre -passeig del Mar, passeig dels Guíxols, rambla Vidal, plaça del Mercat i port fins els 50-, els empedrats -rambla del Portalet- i els pavimentats -el port a partir dels 60-. Tant els passejos com la rambla Vidal, constitueixen llengües de terra un xic més elevades dels vials asfaltats que les volten, i limitant amb aquests amb unes vorades de pedra ①.

La Rambla Vidal i el port, fins els 60, protegeixen alguns espais de l'accés dels vehicles amb pilones de pedra, de forma cònica estroncada ②. El desnivell existent entre la desembocadura de la riera del Monestir a la platja i el carrer que la cobria des de 1934 es salva amb una tanca de fusta (1935) ③, o un mur amb barana (els 50). Aquest mur no cobrirà tota l'extensió de platja fins els anys 70. L'esplanada del port és un gran espai quadrangular, amb el dibuix que encara fa actualment. Té un desnivell respecte de l'aigua, salvat per unes escales d'obra. Els carrers centrals de la ciutat són asfaltats. Les diferències més significatives respecte de l'actualitat són la unió dels carrers Major i Clavé, trencant la Rambla Vidal en dues parts; i el vial que la voreja.

1. Veure, per exemple, Gerard Bussot [2000] *Cases, carrers i arquitectes*. Tanmateix, la seva obra arriba fins a 1931, de manera que la segona República i el franquisme en queden al marge.

• PLÀTANS, PINS, PALMERES, CAVALLS I GOSSOS

Els plàtans són l'arbre més nombrós a la part baixa de Sant Feliu (4). Ocupen tot el passeig del Mar, la Rambla Vidal dels anys 40 -arreglerats- i alguns llocs dels jardins Juli Garreta, on tenen grans copes i on hi veiem també palmeres. Els pins s'arreglen al llarg de tota la barana de mar (5) -els veiem créixer des de 1935 fins els 70-, i a partir dels

70, als jardins Garreta tocant al passeig dels Guíxols. La Rambla del Portalet, la plaça del Mercat i el promontori dels Guíxols són també espais amb arbres. Amat no ens informa de l'existència de jardins. La fauna urbana està formada per cavalls (6) i petits gossos domèstics (7). Els primers fan la funció d'estirar els carros i tartanes i són més freqüents els anys 40. Els gossos, en canvi, apareixen els anys 50 i es fan habituals vers els 70, tant als jardins Gar-

reta com al Passeig del Mar. Fan la funció d'animal de companyia.

• DESAPAREIX EL BARRET

L'ambient humà es presenta bulliciós els anys 30, molt reposat els 40 i 50 i en recuperació a partir dels 60: això es nota especialment a la platja. El moll, en qualsevol època, és l'espai de lleure menys freqüentat. A la Rambla Vidal dels 40 i la plaça del Mercat dels 60 hi predominen les dones -i filles (8)-, en canvi, no n'hi ha al passeig del Mar dels 50. Els espais per als nens/es són els de l'oci públic: la rambla Vidal, els jardins Juli Garreta, el passeig del Mar i el Port.

La composició de classe social té també una traducció en l'espai urbà: mentre la plaça del Mercat és un espai per a les classes populars, altres llocs com la rambla del Portalet republicana o el passeig del Mar i els jardins Juli Garreta d'època franquista són punt de reunió de senyors/es. Veiem també un gitano al port (9). Predominen les persones que es mouen per la ciutat de manera individual i les que ho fan en parella -les persones grans formen grups més nombrosos-. La compra és una feina que se sol fer individualment. La vestimenta de mudar és, en el cas de les dones, el vestit llarg d'una sola peça, estampat o de color i de màniga curta. Els homes porten americana o camisa sola, de màniga llarga, alguna corbata i barret, una peça majoritària abans dels 60 i en desús després (10). Les camises masculines de treball dels 50 deixen pas a les camisetes de ratlles gruixudes els 70 (11). En el Sant Feliu de baix, la gent, sense variacions al llarg del temps, contempla, passeja -de vegades amb la criatura o el gos-, enraona amb els altres, llegeix el diari, seu als bancs o a les terrasses dels cafès, s'atansa a les atraccions, presència una regata o juga -els nens/es-. Les persones que passen són majoritàriament homes,

mentre que les dones i nens/es més aviat compren o s'estan prop de circs i atraccions. També hi ha gent que treballa, a l'hosteleria, portant carro, fent la ronda -guàrdies civils- (12), al port, venent globus al passeig, verdura a mercat, etc.

• L'SKYLINE IRREPETIBLE DEL PASSEIG DEL MAR

El tipus d'edificis de la rambla del Portalet i del passeig del Mar és el de planta baixa i dos o tres pisos. Altres espais presenten uns edificis menors, de dos pisos com a màxim. És el cas dels espais Rambla Vidal o la plaça del Mercat. Els pisos inferiors de la plaça del Mercat presenten una singularitat arquitectònica: s'estructuren amb voltes obertes. Mentre en aquest espai la planta baixa es dedica majoritàriament a vivenda, a la rambla Vidal dels 40 hi trobem locals comercials i al passeig del Mar dels 60, alguns establiments de restauració. La rambla del Portalet dels 30 combina els dos usos anteriors. Els pisos superiors dels edificis de tots aquests sectors són destinats a vivenda. A la façana normalment tenen una o dues obertures del tamany d'una porta amb balcó -individual o compartit (13)-. La línia supe-

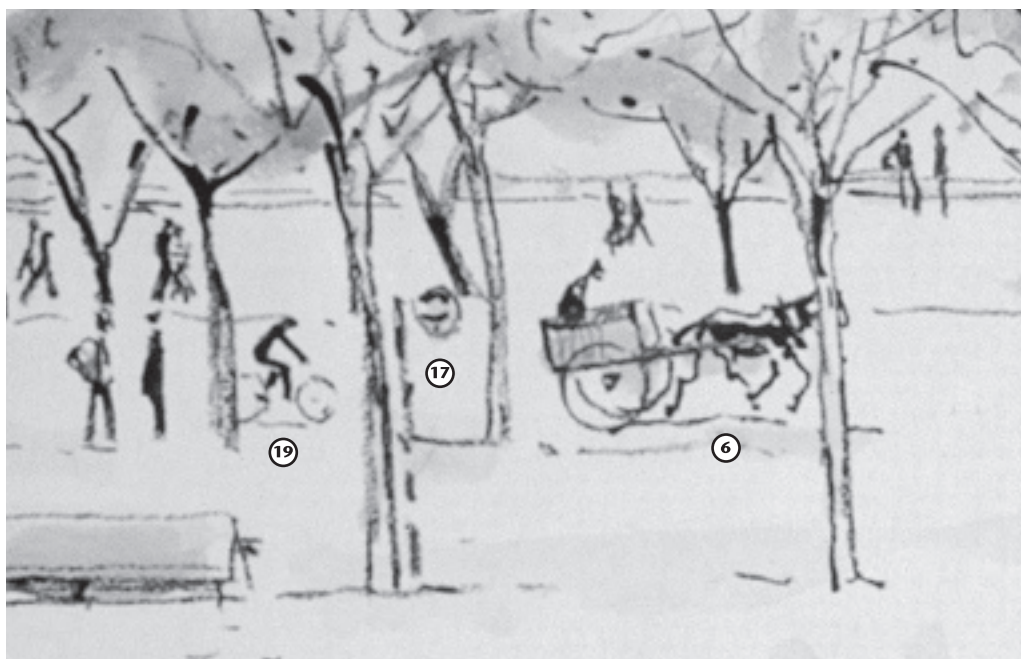

rior dels edificis retallada en el cel -l'skyline-, un element paisatgístic només existent en aquelles zones de la ciutat que disposen d'un espai suficientment ampli davant de les cases per permetre el visionat des de lluny, existeix en la rambla Vidal, plaça del Mercat, passeig del Mar i rambla del Portalet. La característica d'aquesta silueta arquitectònica a Sant Feliu és la seva irregularitat, provocada per la finalització dels terrats amb casetes i coberts que trenquen la línia recta. El passeig del Mar, vist des del mar o del moll, té un skyline propi perquè en destaca, entre els terrats, la torre de l'edifici dissenyat per l'arquitecte Rafael Masó, situat a la cantonada entre Major i Rambla Vidal, que avui no es veu degut a la major altura dels edificis del Passeig (14).

• OCUPACIÓ ESTIVAL DEL SÒL I MOBILITAT SOSTENIBLE

Els llocs espaiosos de la ciutat són ocupats, sense excessos, per algunes terrasses de cafès, com al Portalet o als jardins Garreta. La platja té casetes de bany els anys 30 -que desapareixen a partir dels 40 (15)-. Degut al seu ampli espai, el passeig del

Mar i els jardins Juli Garreta són el lloc indicat per a la instal·lació estival d'atraccions de fira, que es traslladen de lloc des dels 30 als 50, des del racó de ponent fins als jardins Juli Garreta, passant per la zona central del passeig. Algunes vegades veiem parades de globus i pilotes aprofitant la proximitat de les atraccions. Les carpes de circ, degut a la seva eslora, es situen a l'esplanada del port. Destaca com a element gairebé únic del mobiliari urbà el banc (16),

de barrots de fusta de color verd, situats als passejos i a la Rambla Vidal. Els anys 70 apareixen les senyals de trànsit i els cartells de peu metàl·lic –un d'ells lluminós (17)–. Els anys 30 eren de fusta. També veiem una font pública al port (1965) (18). L'ús d'energia es circumscriu bàsicament a l'electricitat, que nodreix la il·luminació elèctrica del carrer, la terrassa del Casino dels Nois (1935), els fanals de les atraccions (1959) i els dels circs (1962). D'entre els vehicles, predomina la bicicleta (19), però hi ha també alguns carros i tartanes. D'automòbils en veiem més o menys freqüentment des dels anys 70, en què apareixen a la zona del port, junt amb roulottes i furgonetes de la gent del circ. D'embarcacions n'hi ha en abundància i de diferents tipus: les de pesca -les grans al port i les petites a la platja-; algun vaixell de mercaderies -al port-; les de vela esportiva; iots -al moll-; i fins i tot una llanxa navegant fora port (1971) (20). El parc d'embarcacions canvia poquíssim dels 50 als 80.

Hem de tenir en compte, però, que aquest corpus de nocions territorials no són la realitat històrica mateixa, sinó la versió filtrada per l'ull i la ment del pintor.

JORDI GAITX
Historiador

Del metge rural i del llegat del Dr. Martí Casals

El llegat del Dr. Martí Casals Echegaray esdevé el conjunt patrimonial a partir del qual podem descriure la sanitat d'uns temps no massa llunyans i aspectes de la vida quotidiana a la nostra ciutat i voltants. L'objectiu final de la gestió d'aquest llegat s'ha de materialitzar en una exposició permanent, que s'inclou dins del projecte del Museu d'Història.

A baix, retrat del Dr. Casals.
Foto: J. Provencal.

A l'actual sala del Museu dedicada a la població que habitava a la nostra comarca durant els primers mil·lenis, hi ha exposats uns útils de cirurgia procedents del poblat ibèric dels Guíxols. L'instrumental mèdic, des de les èpoques més remotes, ens explica com els homes i les dones han lluitat contra les malalties, i ens donen a conèixer aspectes de llur vida quotidiana.

En uns temps molt més propers a l'actualitat, són nombrosos els records al voltant de la figura del metge rural, d'aquell professional que amb saviesa i estimació cap als seus malalts, s'hi lliurava amb total dedicació. A Sant Feliu de Guíxols i a la Vall d'Aro un representant molt recordat d'aquest col·lectiu fou el Dr. Martí Casals Echegaray, del qual els seus familiars han conservat tot el material mèdic de campanya que anà usant al llarg dels trenta anys durant els quals féu de metge a les nostres contrades.

Amb aquestes peces es vol iniciar una exposició sobre la figura del metge rural, mostra per a la qual s'han iniciat gestions per aplegar i sumar-hi altre material representatiu i procedent d'altres institucions- com l'Hospital Municipal (fons ja present al Museu)- i de particulars.

De moment, s'ha arribat a un compromís entre l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols i la família Casals-Castells, hereva d'aquest material i que ja ha començat a esmerçar il·lusionats esforços envers la recollida de més peces i de testimonis orals sobre circumstàncies i anècdotes que completin el vessant més humà de la figura del metge rural, en aquest cas personificada en la del Dr. Martí Casals.

Aquest compromís preveu organitzar una exposició temporal sobre el metge rural durant el 2002, i dedicar un espai a la seu del Museu d'Història, en concret, al tercer pis de l'edifici del Monestir a partir aproximadament de l'any 2004. Els tècnics del Museu conjuntament amb la Junta Tècnica han contemplat ja aquest àmbit dins del projecte del Museu d'Història de la Ciutat. Quant a les posteriors activitats que es puguin desenvolupar a l'en-

S'ha arribat a un acord amb la família del Dr. Casals perquè el llegat pugui exposar-se permanentment en un espai al tercer pis del Monestir com a Sala-Museu del Metge Rural.

A l'esquerra, un dels primers aparells d'anestèsia.

Pels seus serveis mèdics a l'Hostal de la Gavina de S'Agaró, el Dr. Martí Casals conegué i visità professionalment tot tipus de personalitats, des de membres de les cases reials europees a actors de cinema com l'Ava Gardner o John Wayne. Però ell - tal com els seus familiars volen que se'l recordi - estava satisfet i orgullós de ser metge de capçalera, tot un metge de poble. I tractava al mateix temps, sense cap mena de diferenciació social, tant persones d'ètnia gitana (aleshores una població nombrosa vivint pobrament a la nostra ciutat) com intel·lectuals (Santiago Pi i Sunyer, Gaziel,...) que s'arribaven a la Costa Brava en temps de vacances.

Com a metge de poble, fou conegut i reconegut per molts dels grans noms de la medicina catalana (Josep Trueta, Puigvert, Pere Pons,...), els quals l'oferiren en més d'una ocasió un lloc a la seva càtedra a Barcelona. Però ell sempre va rebutjar aquests oferiments. Amb qui també inicià una sòlida amistat fou amb el Dr. R. Macintosh, conegut com el pare de l'anestesiologia moderna.

Eren anys, els de la postguerra, difícils per a la medicina. Època en què la tuberculosi feia estralls, i encara no estava comercialitzat l'antibiòtic que la neutralitzés (l'estreptomicina). Alguns malalts de la comarca eren separats de llurs famílies i traslladats a cases de pagès a la zona de Romanyà de la Selva, on el clima característic ajudava els pacients a guarir-se. Aleshores, el Dr. Martí Casals va esdevenir un gran especialista en Pneumologia; i, juntament amb el farmacèutic guixolenc Narcís Ruscalleda, varen equipar un laboratori molt complet i establiren gran nombre de fórmules magistrals, vigents encara. Fent així innecessari el trasllat de pacients a Girona o a Barcelona, en temps on les comunicacions no eren fàcils.

Fins l'any 1969 va exercir la medicina; aquell any la malaltia de Parkinson l'obligà a abandonar Sant Feliu i instal·lar-se a casa del seu fill Pau, a Barcelona. Morí l'any 1983.

Un record que ens il·lustra el tarannà del Dr. Casals i de molts metges rurals ens el proporciona un escrit de Julià Morales (El Punt, desembre de 1983):

“Qui no recorda la seva figura atlètica, amb la motxilla a l'esquena a peu, amb bicicleta o amb la moto Guzzi, anant per corriols i dreceres a visitar malalts a tota hora (...). Molts dels nostres avis recorden aquest home que quan estaven malalts els venia a visitar de matinada a indrets tan llunyans com a can Riera de Romanyà, can Casas, can Terrades, etc. Ell no tenia mandra d'aixecar-se

torn de la Sala-Museu del Metge Rural, de forma lògica- pel mateix àmbit d'actuació del Dr. Casals- es tindrà en compte les diferents corporacions municipals de la Vall d'Aro; sobre aquest aspecte, cal dir que algunes d'elles ja han mostrat la seva predisposició a col·laborar-hi.

• BREU BIOGRAFIA DEL DR. MARTÍ CASALS ECHEGARAY

Martí Casals Echegaray nasqué a l'Argentina, a Mendoza, l'any 1902. De ben jove vingué a estudiar a Catalunya, primer a Igualada i després a Barcelona, on cursà la carrera de Medicina i es llicencià el 1928. Del 1929 al 1932 s'estigué a l'Argentina, i- tot i la seva joventut- fou ja nomenat cap de Servei de Medicina a l'Hospital Carlos Ponce de Mendoza.

El 16 de març de 1934 Martí Casals va arribar a Castell d'Aro, per substituir el Dr. Rubió. Durant més de trenta anys va estar al servei dels habitants de l'Anella d'Aro (Santa Cristina d'Aro, Castell d'Aro, Platja d'Aro) i a les masies de la contrada; a més, de tenir residència i consulta a Sant Feliu.

• DESCRIPCIÓ DEL CONTINGUT MATERIAL I IMMATERIAL DE LA COL·LECCIÓ

El metge rural era aquell que recorria tota la comarca carregat amb una gran motxilla. A dins, calia que hi portés tots els estris necessaris per poder afrontar ràpidament i amb la màxima eficàcia tot tipus d'emergència: reduir una fractura, fer una punció lumbar, resoldre un part complicat o practicar una petita cirurgia.

La col·lecció conté peces de tipus instrumental mèdic de campanya sobre diferents especialitats (extracció sanguínia, anàlisi, traumatologia, dentista, ginecologia i parts, pediatria, pneumologia...). Les peces contenen en bona part els prospectes i en alguns casos documentació de l'adquisició, amb el qual es documenta la procedència i la data amb total exactitud; els anys d'adquisició de les peces abracen el període 1934-1965. El seu estat de conservació és bo i formen un conjunt molt representatiu de l'activitat del metge rural.

A part de l'instrumental mèdic, hi ha material que conformaria l'escenari del despatx de la consulta (biblioteca, armariets, documentació,...) i també els mitjans pròpiament de desplaçament: la motocicleta Guzzi que el Dr. Casals utilitzava, les motxilles on duia els estris necessaris per afrontar tot tipus d'emergència, els impermeables...

Cal ressenyar la importància d'una tasca que han iniciat els mateixos familiars amb la col·laboració de nombrosos antics pacients i amics del Dr. Martí Casals. Es tracta de l'inici de recollida de testimonis sobre diferents vivències, records,... que ajuden a completar l'aspecte més humà de la figura del metge de poble.

SÍLVIA ALEMANY
Museu Municipal

***Molts dels nostres avis
recorden aquest home que
quan estaven malalts els venia
a visitar de matinada a indrets
tan llunyans com a can Riera
de Romanyà, can Casas, etc.***

A dalt, a l'esquerra, les dues fotografies mostren altres peces que conformen el fons del Dr. Casals: aparells de raigs X, i diferents maletes.

A la dreta, el metge Casals atén l'actor John Wayne, als anys seixanta, a Sant Feliu.

a les dues del matí, agafar la seva motxilla i fer 2 o 3 hores a peu per boscos i camps per anar a visitar un pacient. I aquesta feina la feia perquè era amant de la seva professió i li donava una gran satisfacció poder tornar la salut als seus pacients, sense cap interès econòmic, conformant-se moltes vegades amb el plaer de poder menjar una torrada i algun ocell a la brasa com a pagament de la seva visita."

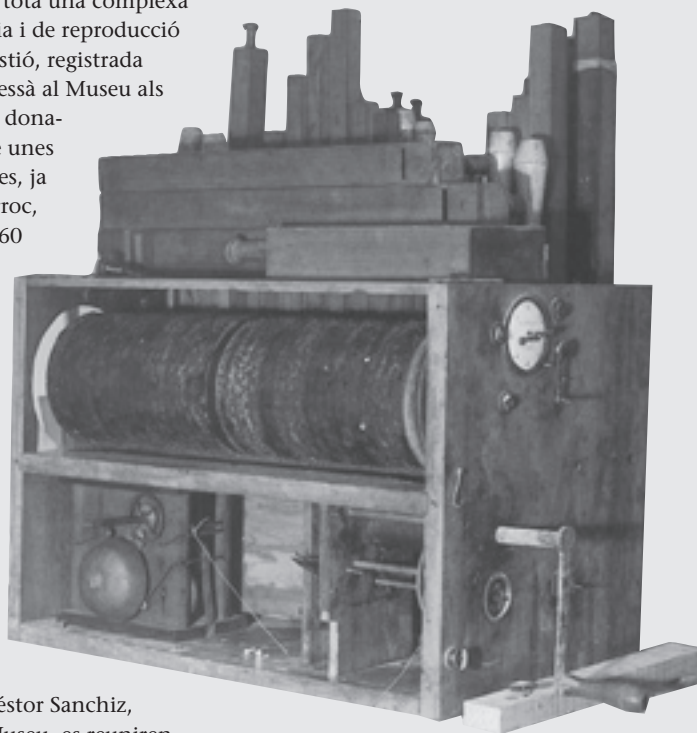
Restauració d'un rellotge-caixa de música

Dins del fons del Museu, es conserva un moble que guarda al seu interior tota una complexa maquinària de rellotgeria i de reproducció musical. La peça en qüestió, registrada amb el núm. 2841, ingressà al Museu als anys setanta gràcies a la donació d'Esteve Figueres. Té unes dimensions considerables, ja que el moble, d'estil barroc, arriba a una alçada de 260 cm.

Des de fa uns mesos Juli Bassets, enginyer, està restaurant la part mecànica i de rellotgeria, en les dependències de restauració del Museu, al Monestir. A principis d'octubre, amb la intenció de recollir més informació sobre aquests tipus de peces i el sistema més adient de restauració, ell mateix i Néstor Sanchiz, tècnic restaurador del Museu, es reuniren al Museu de la Música amb el conservador d'aquesta institució.

Segons les característiques observades, es pot datar el rellotge-caixa de música de la primera meitat del segle XIX. Té un joc de corrons: 4 corrons amb puntes metàl·liques que toquen unes 8 peces cadascun. Els sons o notes musicals es produeixen per aire produït per una manxa que passa a través de tubs de fusta i d'al-

tres amb llengüeta metàl·lica. L'aire es mou cap a uns o altres tubs gràcies a unes vàlvules de pas i al desplaçament d'unes guies. En el registre de selecció de melodies hi figura la inscripció: Sg. Schoepperle, in Lenz. Algunes de les melodies que s'hi podien escoltar eren valsos, rondós, jotes, polques,...

La façana de la banda del rellotge té dues imatges pintades: en una, un home i una dona vestits com antigament se situen a una i altra banda de l'esfera del rellotge; l'altra escena, es tracta d'un paisatge romàntic.

De moment, donem notícia del procés de restauració. Mancarà el tractament de la fusteria i, un cop finalitzat, l'afinament de l'instrument. Llavors estarem en condicions de gaudir d'aquesta meravella musical i de rellotgeria.

A dalt, a la dreta, l'interior de la caixa de música.

A la dreta d'aquestes línies, decoració pintada de la façana del rellotge.

Curset d'iniciació a l'observació de les aus

A càrrec de Carles Alvarez
Dissabtes 17 i 24 de novembre, al matí

- 17 de novembre, de 10 a 12 h., al Monestir: Sessió teòrica.
- 24 de novembre, de 8 a 12: Sortida (es recomana portar prismàtics)

Organitza: Museu d'Història.

De l'arquitecte municipal Joan Bordàs i Salellas (1888-1961)

Als quaranta anys de la seva mort

Sota aquestes línies, fotografia actual del mercat cobert.

A l'altra pàgina, detall de la casa de Pere Rius dibuixat per Joan Bordàs (1920, AMSFG).

Aquest estiu es van acomplir quaranta anys de la mort de l'arquitecte municipal de Sant Feliu, Joan Bordàs. Nascut a Figueres l'any 1888, estudià arquitectura a Barcelona i amplià els seus estudis a Roma. Va ser director de l'Escola d'Arts i Oficis (1912) i arquitecte municipal fins a la seva jubilació (31 de desembre de 1955). Morí a Barcelona el 7 de juliol de 1961. Per aquest motiu, des de L'Arjau, volem fer-ne breu memòria; evocar la figura de l'arquitecte i urbanista que, amb el General Guitart, més marcà -i amb tant d'encert- el paisatge urbà de la nostra ciutat, i que, per tant, es mereixeria de ser recordat amb molta més profunditat i amplitud.

CASA · DE · D.^o PERE · RIUS

DETAILL

José · Bordós ·
1920

A la dreta, mirador al jardí de can Rius.

A l'altra pàgina, detall arquitectònic de l'edifici del mercat cobert.

Del director de l'Escola d'Arts i Oficis i arquitecte municipal de Sant Feliu de Guíxols, Gerard Bussot ja n'ha parlat suficientment en el seu excel·lent llibre -ràpidament exhaurit- *Carrers, cases i arquitectes*. És evident que encara en podríem parlar molt més. Bordàs mateix ho insinuà en deixar escrit a l'hora de demanar el seu relleu a l'Ajuntament: "Que sin un solo día de interrupción, y a través de todos los cambios políticos, trastornos sociales y dolorosas vicisitudes y peligros por los que ha pasado esta ciudad, desde principios del año 1913 hasta el día 31 de diciembre de 1955, ha venido desempeñando el cargo de Arquitecto Asesor Municipal".

És evident que, de la seva extensa vida professional, se'n podria escriure una gruixuda biografia i se'n podria fer una reeixida exposició de dibuixos, plànols, escrits, etc.

De moment, aquí, tan sols ens volem fer ressò d'una anècdota -molt estimada per Bordàs- de la seva vida: l'estada a Roma. I parlar només d'un edifici representatiu, físicament signat: el mercat cobert.

• L'ESTADA DE JOAN BORDÀS A ROMA

En aquesta primera part del "Tema" ens limitarem tan sols a emmarcar històricament una postal que Bordàs va enviar als seus antics companys d'estudi de Roma:

a l'erudit Ramon d'Alòs-Moner, amb salutacions per a l'historiador i epigrafista Francesc Martorell Trabal. D'aquella Escola Espanyola de Roma impulsada per la Institución Libre de Enseñanza i amb el suport de l'entorn d'aquell

"patriarca laic" Francisco Giner de los Ríos i de l'IEC -la direcció de la qual es confià al cèlebre Josep Pijoan- en parlen bé i llargament Josep Maria de Sagarra (*Memòries*), Josep Pla (*Tres biografies: Maragall, Pijoan, Pujols*. Vol. 10) i Gaziel (*Tots els camins duen a Roma i l'home és el tot*).

Resulta que pels volts de l'any 1911, es decidí que els catalans que anirien a l'Escola Espanyola de Roma, pensionats per la Junta d'Ampliació d'Estudis, serien Quico Martorell i Ramon

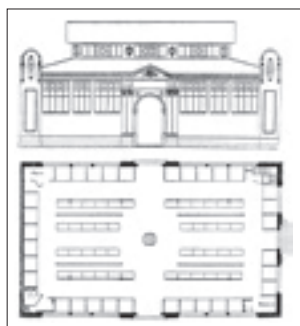

A la dreta, l'arquitecte i el contractista signen la seva obra.

Sota aquestes línies, plànols del mercat cobert fets per Bordàs l'any 1928 (AMSFG).

L'experiència italiana de l'any 1911 va ser molt rica per a la professió de Joan Bordàs.

d'Alòs, membres de l'Institut d'Estudis Catalans. I que els acompanyaria el jove Joan Bordàs, que acabava de sortir de l'Escola d'Arquitectura de Barcelona. El mateix Pijoan, sembla, li contà a Pla l'arribada de Bordàs a Roma: "Aquest arquitecte, home ingenu i innocent, arribà a Roma amb la maleta i un paraigua. "No li han donat diners?", li vaig preguntar. "No senyor em digué: només m'han donat el bitllet i jo he agafat el paraigua".

Realment, l'experiència italiana, encara que molt breu i -com veiem- amb pocs recursos materials, va ser riquíssima i inspiradora en la seva doble professió, de mestre de dibuix i d'arquitecte. Per això aquella vivència -la lliçó de Roma- sempre la trobem present en l'obra de Joan Bordàs. Un bon testimoni d'això podria ser la publicació pòstuma que l'Escola Tècnica Superior de Barcelona (ETSAB) va fer del seu llibre *San Pedro del Vaticano y sus arquitectos* (1969), i els dibuixos de Bordàs d'aquella llunyana època, o molts dels seus projectes que es conserven a l'Arxiu Municipal.

Els vells amics de Sant Feliu, Bordàs i Gaziell, havien compartit -com no!- l'admiració per Florència. I amb la seva tendresa i gràcia habitual Gaziell ho explicava d'aquesta manera:

"Tot anant-me'n altra volta cap a la ribera dreta de l'Arno, aquests pensaments m'han dut a la memòria una dita d'un vell amic meu, Joan Bordàs. En la

nostra joventut fou pensionat de l'Escola Espanyola de Roma, i després es pot dir que s'ha passat la vida fent d'arquitecte municipal a la meua petita ciutat nadiua de Sant Feliu de Guíxols. Mentre era a Itàlia, Bordàs vingué a Florència, on conegué pensionats d'altres instituts estrangers. I un dia que un nordamericà amic seu s'entretenia traient un dibuix minuciós del palau Pitti, damunt una tirallonga horitzontal de paper, perquè hi cabés tot, Joan Bordàs, que "és" un pince sans rire, li digué de sobte: "Suposo que quan tornis a Amèrica i ensenyis aquest dibuix, perquè l'entenguin els mostraràs verticalment...". I a peu de nota l'escriptor ganxó s'esmenà: " "Era" hauria de dir, dissortadament avui (1962). Escrit el text d'aquest volum [*L'home és el tot*] en 1956, i publicat ara sense retoc, el meu amic morí en l'endemig, durant la tardor de 1961".

Els anys vint varen ser, per a Bordàs, extraordinàriament prolífics, quan a projectes d'obres que hem pogut conèixer: les obres de reforma de l'Hospital (1920-22), can Rius, façana de l'església de Sant Joan (1924) -un projecte no realitzat-, les fonts, el mobiliari urbà (fanals, etc.)

En aquest context de plena activitat arquitectònica, Bordàs envià una postal (març de 1922) al seu vell amic i company de Roma Ramon d'Alòs, amb records per a Martorell. I de pas els informava del seu treball a can Rius (vegeu la postal que il·lustra la pàgina anterior).

1. En realitat, tal com hem dit, Bordàs morí a Barcelona el 7 de juliol de 1961. Per la tardor, a Sant Feliu, s'hi celebraren uns funerals.

• L'EDIFICI DEL MERCAT COBERT

El fet que, sobretot el peix, s'hagués de mercadejar a l'aire lliure -al Passeig i al "portal del peix" (1753) o carrer dels Arbres (avui rambla d'Antoni Vidal)- va fer que ja en la segona meitat del s. XIX i els primers anys del XX, a Sant Feliu es parlés molt de la necessitat de construir una plaça mercat -coberta- on instal·lar-hi de manera decorosa i definitiva els llocs de venda de la carn i del peix. Es pensà en diversos llocs per fer-hi les peixateries: a la rambla Vidal, al solar de l'església de Sant Joan (cremada l'any 1909), al bell mig de la plaça, etc. Però no va ser fins a l'any 1927 que l'Ajuntament no afrontà decididament aquest problema urbà de primera instància. I encarregà a l'arquitecte municipal Joan Bordàs i Salellas el projecte i la corresponent "memòria", així com el pressupost i el plec de condicions facultatives i econòmiques. El primer indret escollit per a l'edificació va ser el costat de ponent de la Plaça, amb tres façanes que donarien a la mateixa plaça -aleshores de la Constitució-, carrer de la Riera i travessia de la Volta. Aquesta obra hauria comportat el cobriment de la riera del Monestir, des del Passeig fins al pont nou. Però el 23 de gener de 1928 el Ple municipal decidí el canvi d'emplaçament. Modificació que va ser comunicada a l'arquitecte Bordàs, per carta, el mes d'agost del mateix any. S'havia decidit, amb molt d'encert, emplaçar el mercat cobert a la banda oposada, a llevant de la Plaça. I Bordàs hagué de replantejar el seu projecte.

Per l'abril de 1928 s'aprovà un pressupost extraordinari per realitzar la subhasta o concurs públic dels edificis afectat de la Plaça, del carrer Clavé i del carrer de Sant Joan. Els edificis o solars afectats en total eren set: tres cases de la Plaça, una del c/ Clavé i una casa i dos solars del de Sant Joan. Entre aquests edificis afectats hi havia la casa pairal dels Barraquer.

El mes de juny de 1929 se subhastà la contractació de les obres, per valor de 172.452,80 pessetes, i el termini de l'obra era de dotze mesos.

Pel novembre de 1930 s'acabaren completament les obres, se'n va fer la recepció provisional del mercat cobert, essent-hi

present l'alcalde Ramon Bonet Coll, el tinent d'alcalde delegat de Foment Josep Palahí i Auter, l'arquitecte municipal Joan Bordàs i el constructor de l'obra Narcís Franquesa Vall. Ilosera.

Es tracta, en definitiva, d'un edifici de planta baixa, amb soterrani (per a magatzems, cambres frigorífiques i fàbrica de gel), de persianes i vidres opacs a totes les obertures. L'estructura general de la coberta és metàl·lica, amb pilans de ferro laminat en forma

L'arquitecte municipal volgué signar -físicament, en la paret- la seva obra del mercat cobert.

de creu. Són 300 metres quadrats de superfície edificada, en un solar de 620 m2 de propietat municipal. És un edifici de notable interès, com a obra projectada per Joan Bordàs, signat físicament en les seves parets, i que figura en les guies i inventaris d'arquitectura de la província². Per això s'ha catalogat com a bé d'interès local a conservar i protegir integralment per part de l'Ajuntament i, com a tal, és inclòs en el "Catàleg del patrimoni arquitectònic i elements d'interès històric i artístic de Sant Feliu de Guíxols" (Abril, 2000).

Heus ací, doncs, una postal i un edifici en record de Joan Bordàs, de feliç memòria, als quaranta anys de la seva mort.

ÀNGEL JIMÉNEZ
Arxiu Municipal

A baix, frontó sobre la porta de la façana que dona a la Plaça, amb la data d'acabament de l'obra.

². TARRÚS/COMADIRA, *Guia de l'arquitectura dels segles XIX i XX a la província de Girona*. C.O.A.C., Barcelona, 1977. INVENTARI DEL PATRIMONI ARQUITECTÒNIC DE CATALUNYA. EL BAIX EMPORDÀ. Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. Barcelona, 1995.

Exposició de la I Biennial Internacional Josep Amat i anunci del veredict

La I Biennial Internacional de Dibuix Josep Amat 2001 ha estat convocada per l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, la Diputació de

Girona, els Barons Thyssen-Bornemisza i la Caixa de Girona. El dia 28 de setembre de 2001 es va constituir el Jurat de la Biennial (format per Francesc Miralles, Josep M. Cadena, Glòria Bosch i Carme Martinell) i va seleccionar les obres que s'han exposat de l'11 d'octubre al 18 de novembre al Monestir de Sant Feliu de Guíxols i a l'edifici de l'Ajuntament de la Ciutat.

El veredict del jurat, i per tant els guanyadors dels premis, es van fer públics en l'acte d'inauguració de l'exposició de les obres seleccionades de la I Biennial Internacional de Dibuix Josep Amat que va tenir lloc el dia 11 d'octubre a les 19.30 h. al Monestir de Sant Feliu.

El jurat va atorgar el tercer premi (3.000 Euros) a l'obra "Cel obert" de Carles Vergés; el segon premi (4.500 Euros) a l'obra "Solitud" de Carola Ellenberger; i finalment el primer premi (7.500 Euros) de la Biennial Internacional de Dibuix Josep Amat a l'obra "Sense títol" d'Antonio de Ignacio.

El jurat també va atorgar a les obres "2383-G" de Joan Claret i "Estudi" de Benet Costa una menció especial honorífica del Jurat.

A l'entorn d'un bressol tan gran, exposició de Carles Piqueras

Durant el mes de setembre, hem pogut gaudir al Monestir de les obres de Carles Piqueras, en una exposició que recollia tota una etapa artística de l'autor, centrada -tal com ho explicita el títol de la mostra- en una temàtica de la mar.

Un cop finalitzada, l'autor ha fet donació d'una de les seves obres, "Tramuntana", al Museu.

"Tramuntana", obra de Carles Piqueras.

DARRERES DONACIONS DEL MUSEU

28.6.2001

Família Cendrós

Felicitacions de Nadal, amb reproduccions a la coberta de dibuixos de diferents artistes catalans:

1968 (Tàpies)

1970 (Tàpies, Miró, dedicat a Enric Prat de la Riba)

1973 (Obiols, dedicat a Sant Jordi)

1979 (dedicat al Noucentisme)

Fulletó de l'exposició "Joan B. Cendrós". París, 1988.

Catàleg de l'exposició "24 pintors/ 4

escultors. Exposició en recordança a J.B. Cendrós". Barcelona, 1989

3.7.2001

Família Llandrich- De Blas

1 xerrac de vaina amb 2 fulls

9 planxes de fotogravat de temàtica religiosa i musical

7.7.2001

Família España-Ibáñez

1 element arquitectònic procedent de la casa de Cal Noé (c/ Sant Ramon)

18.09.2001

Emília Moliné Lladó

2 làmines de temàtica religiosa

30.09.2001

Carles Piqueras

"Tramuntana", Llapis color sobre paper.

10.10.2001

Néstor Sanchiz

1 còdol amb incisions

El taller de teatre i vídeo de l'Escola d'Adults

El Taller de Teatre i Vídeo del Centre de Formació d'Adults Sant Feliu de Guíxols va començar el curs 1999-2000. El curs passat, donat l'èxit del curs anterior, es va tornar a ofertar. Aquest nou curs s'enceta amb noves i bones perspectives: a través del Servei de Mitjans Audiovisuals s'introduiran dos episodis a la xarxa telemàtica per poder-s'hi connectar i veure'ls com a exemple de vídeo experimental realitzat en una escola.

El Taller de Teatre i Vídeo del C.F.A. Sant Feliu de Guíxols va començar el curs 1999-2000, com a continuació de dues propostes, l'espectacle "Projecte Zapping" (curs 97-98) i l'exposició de retallables, "Cases de Paper" (curs 98-99). Aquestes activitats, junt amb els tallers de manualitats i "El Lío Cultural", la nostra publicació, han anat destinades a la dinamització sociocultural del centre, i busquen la integració i la interacció entre les diferents edats, status i procedències que configuren el nostre heterogeni alumnat, cercant també el naixement d'una associació de persones vinculades al centre, formada per alumnes, exalumnes, col·laboradors, voluntaris i mestres, que faci que la seva participació en els actes de l'escola, i en el Consell de Centre sigui més activa, creant així un teixit associatiu i cultural que ajudi a tirar endavant els projectes d'una manera més plena.

Una altra vessant a la qual s'encamina el taller, és la idea que poc a poc anem madurant, de presentar-nos a una convocatòria del Projecte Sócrates per a formació d'adults de la Unió Europea en què ens cal trobar una escola d'un altre país de la Unió que vulgui ser soci nostre. L'objectiu final d'aquest projecte europeu seria la representació d'una obra de teatre simultàniament entre Sant Feliu de Guíxols i la població europea associada. La comunicació s'establiria per vídeoconferència, de manera que hi hauria parts de l'obra que es farien aquí i serien retransmeses en directe a l'escola "partner" on es veurien en pantalla de vídeo i viceversa, és a dir, la part d'espectacle que els del país estranger representessin a la seva seu seria retransmesa en directe a la nostra. Tot això rep provisionalment el nom de "Zapping Internacional". Som conscients de les dificultats que implica aquesta fita, que es troba al començament

A dalt, "Supertot" i Gladis.

A l'esquerra, assaig a la sala polivalent del Centre Cívic Vilartagues.

de la primera fase. Evidentment, ens manca infraestructura que esperem assolir a base de temps i l'ajut de les administracions, també experiència i formació tècnica, que adquirirem mentre es vagi aconseguint el material per aquest encontre entre noves tecnologies, comunicació, teatre, expressió, interculturalitat, formació, filologia i entreteniment.

Quan vam presentar "Cases de Paper" l'any 1999, ja explicàvem que havíem gravat tota l'activitat en vídeo, doncs per trobar la ciutat europea associada preteníem enviar cintes que expliquessin qui som i què voldríem fer a escoles d'altres països considerats socis potencials, com a missatges visuals que ens donessin a conèixer. En principi pensàvem en ciutats de la Toscana a Itàlia on les condicions socioculturals i la llengua podrien ser, si més no, força semblants i intel·ligibles. Per tot això, el curs 1999/2000 es va crear el canal intern de televisió de l'escola (en realitat eren gravacions en vídeo muntades de manera molt precària), "Canal Ganxó", amb petits reportatges, entrevistes, i un dramàtic, aquest cop en castellà "El conflicto de Lord Walpole" de Enrique Jardiel Poncela que es va estrenar el febrer del 2000 coincidint amb la inauguració del Centre d'Autoformació.

El curs passat 2000-2001 vàrem tornar a ofertar el taller de teatre i vídeo donat l'èxit del curs anterior. Pensem que aquestes disciplines afavoreixen els objec-

tius de l'escola. El vídeo permet, sense massa esforç per part d'actors i actrius, una representació espontània que evita que l'alumnat, sovint faltat de temps i els més grans de memòria, s'hagi d'aprendre papers excessivament llargs. També facilita la correcció i l'autocorrecció tant en qüestions fonètiques- doncs la majoria no són catalanoparlants (una de les actrius és magribina i només feia sis mesos que vivia a Catalunya)-, com en la interpretació: cap d'ells havia fet mai teatre. Per altra banda els introdueix en un medi d'expressió diferent, el del llenguatge cinematogràfic. Fa que perdin la por a la càmera, tant per manipular-la i treballar-hi, accionar el trípode o la rudimentària "Dolly" (carretó de rodatge) com per actuar davant de l'objectiu. Va faltar, però, que poguessin participar en l'edició i muntatge, feina que es va fer al Servei de Mitjans Audiovisuais (SMAV) del Centre de Recursos Pedagògics de Girona, ja que no disposàvem d'aparells per realitzar-lo a Sant Feliu.

Considerem el teatre una eina de gran vàlua. Estimula la dicció correcta, la lectura atenta, l'expressió corporal, la memòria, la integració i el treball en equip. Sembla que properament s'incorporarà com a mòdul en el currículum per a l'obtenció del G.E.S. (Graduat Escolar de Secundària per a les persones adultes). El seu valor formatiu fa considerar que les persones que n'han fet estan en certa avantatge a l'hora de parlar i expressar-se en públic sobre les que no l'han treballat,

Considerem el teatre una eina de gran vàlua. Estimula la dicció correcta, la lectura atenta, l'expressió corporal, la memòria, la integració i el treball en equip.

A l'esquerra, els diferents Supertots.

No tothom ha de ser actor o actriu. En un muntatge, deixant de banda la gravació en vídeo, les persones hi participen confeccionant decorats, cosint vestuari, sonoritzant etc.

de manera que l'hem anat incorporant a l'oferta de l'escola. No tothom, però, ha de ser actor o actriu. En un muntatge hi ha feina per a tots, deixant de banda la gravació en vídeo, les persones hi participen confeccionant decorats (taller de retallables) cosint vestuari (taller de manualitats), sonoritzant, il·luminant, fent de regidor, d'apuntadors, de "traspunt" o de figurant. També, com a part important del taller s'hauria d'assistir a alguna representació teatral, nosaltres ho vam fer a través de la Campanya Municipal de Teatre i Música per a Escolars, on vam poder anar a veure l'obra "Teatre Total" del Teatre de Guerrilla, per aprendre dels professionals.

"Supertot" de J.M. Benet i Jornet fou l'obra escollida pel taller del curs passat, que encara que plantejada per a teatre, ja en el text original l'autor la divideix en episodis, així, ens venia com feta a mida per a convertir-la en serial televisiu. Vam intentar remarcar el caràcter "Pop" que li havia donat l'autor, cercant una forma i estil propis dels serials americans dels anys 60, amb finals d'episodi forçats, per estimular l'audiència. En el resultat final la innovació ha estat que el personatge principal "Supertot", un estrambòtic superheroi, és interpretat per tots els actors, de manera que gairebé a cada frase el nostre heroi té una aparença diferent. Pensem que contribueix a donar-li un caràcter més divertit i surrealista, al mateix temps que ajuda a socialitzar i dinamitzar el personatge.

Les sessions de treball van ser de dues hores setmanals dirigides per un professor i una professora voluntària. Les primeres constaven d'una primera part d'exercicis corporals, després es feien jocs de moviment, per a continuar amb la improvisació i acabar amb lectures teatrals. Progressivament, sota aquest esquema es va introduir el text de "Supertot". A les últimes sessions es va passar a les gravacions, realitzades al Teatre Auditori Municipal i al Centre Cívic Vilartagues on el 15 de juny es van projectar en gran pantalla els dos primers episodis de "Supertot" dins de la festa de final de curs. El divendres 22 de juny a partir de les vuit del

vespre, hora de màxima audiència, TV Costa Brava els va emetre varies vegades. Tot un èxit.

Aquest nou curs l'encetem amb noves i bones perspectives: el SMAV ens ha demanat els dos episodis esmentats, per introduir-los a la xarxa telemàtica per què, qui vulgui, pugui connectar-s'hi i veure'ls com exemple d'exercici de vídeo experimental realitzat en una escola. També, mitjançant les peticions realitzades per la Comissió d'Activitats del Consell Escolar Municipal, donada la demanda dels docents, s'ha aconseguit el curs "Fem vídeo amb ordinador" que forma part del Pla de Formació de Zona de Baix Empordà del Departament d'Ensenyament, organitzat per la Subdirecció General de Tecnologies de la Informació (SGTI) i el SMAV que es portarà a terme a l'IES Sant Feliu de Guíxols. Participar-hi ens proporcionarà part de la formació que ens falta i la possibilitat d'editar digitalment els nostres treballs, doncs fins ara utilitzàvem el sistema analògic que presentava certes mancances que influeixen en la qualitat final del producte.

D'altra banda, si les gestions que es faran des de l'Ajuntament amb la Conselleria d'Ensenyament i el Departament de Benestar Social de la Generalitat del qual depenem arriben a bon terme, el Centre d'Autoformació de l'Escola d'Adults serà dotat amb un ordinador per a l'edició en vídeo digital, que no tan sols servirà per tirar endavant les nostres produccions, sinó que també restarà a la disposició de docents i particulars interessats en el tema per a utilitzar-lo i aprendre a treballar-hi.

Només ens cal dir que a partir d'aquest octubre pensem continuar produint, entre altres exercicis, més episodis de "Supertot" dins del Taller de Teatre i Vídeo, i donar les gràcies als particulars, les entitats, i les institucions que ens han ajudat i ajuden.

ESCOLA D'ADULTS

Sr. Morera, *in memoriam*

El Sr. Morera era un mestre bondadós, un professor competent, un savi tolerant, un home de bé. El Sr. Morera era una persona íntegra i justa, irònic, amb una ironia suau i delicada, però sempre incisiva, una ironia que invitava a la reflexió i mai a la irritació. El Sr. Morera era un empordanès de “pro” que va posar la seva vida al servei dels altres.

[Aquestes paraules van ser dirigides als membres del Claustre de l'IES “Sant Elm” amb motiu de l'inici del curs acadèmic 2001-02. Veus amigues em van suggerir que les fes extensives a la societat de Sant Feliu. Aquí les ofereixo, amb lleus modificacions, a tots aquells que van conèixer el Sr. Morera com a testimoni d'amistat i d'agraïment]

Aquest és el primer acte acadèmic del curs 2001-2002. Permeteu, abans de començar les activitats pròpies de la nostra feina un record i una evocació.

El passat dia 20 de juliol moria a Palamós, vila on havia nascut vuitanta anys enrera, Benet Morera i Manción, el Sr. Morera. Sempre el vaig conèixer d'aquesta manera, i sempre el vaig tractar així, amb el respecte que això implica: Sr. Morera, i estic segur que per a molta gent, exalumnes, amics, coneguts, també era el Sr. Morera.

Alguns de vosaltres, els professors del Claustre, aquells que potser llegireu aquestes paraules, que vau ser els seus deixebles, podeu donar, millor que ningú, testimoni del seu saber, dels seus coneixements, de les seves qualitats pedagògiques, de la seva formació humanística, de les seves capacitats didàctiques, del seu saber ser mestre, ja que, per damunt de tot, el Sr. Morera era un mestre.

Altres, que vam ser, vau ser, els seus companys tant dins de l'Institut com fora d'ell, vam conèixer i gaudir de la seva afabilitat, del seu concepte magnífic de l'amistat, del seu exemple de convivència i d'afecte envers els altres, del seu exquisit respecte a les idees de tots, de la seva tolerància amb els comportaments aliens a la seva manera de pensar i de sentir, de la seva integritat ètica i moral, de la seva passió per la feina ben feta.

Altres van compartir amb ell tasques directives en aquest Institut; de la seva mà van donar els primers passos en càrrecs de responsabilitat i de gestió al

camp de l'ensenyament; el pas del temps no ha fet més que engrandir la seva figura com a company en la feina, com assessor en els dubtes, i en tants...! com a mentor per mitjà dels consells sempre encertats i precisos, fruit d'una experiència acumulada al llarg dels anys malgrat que de vegades, no el veiés així. La joventut fa cometre tants errors...

Tots el presents al Claustre i també la societat de Sant Feliu tenim un deute d'agraïment vers el Sr. Morera. Ell es va ocupar amb dedicació plena i es va preocupar amb interès persistent, junt amb altres persones de bé de la ciutat, que Sant Feliu tingués un Institut d'Ensenyament Mitjà i quan el van aconseguir es van sentir satisfets per la feina realitzada. Això va permetre que molts nois i noies de la localitat i de les rodalies poguessin estudiar el Batxillerat i més tard estudis universitaris. Molts recordareu la

A la dreta, el Sr. Morera.
Any 1990.

El passat dia 20 de juliol moria a Palamós, vila on havia nascut vuitanta anys enrera, Benet Morera i Manción, el Sr. Morera.

El Sr. Morera era un mestre bondadós, un professor competent, un savi tolerant, un home de bé. El Sr. Morera era una persona íntegra i justa, irònic, amb una ironia suau i delicada, però sempre incisiva, una ironia que invitava a la reflexió i mai a la irritació, conversador àgil i amè, respectuós i brillant polemist, melòman sensible i curiós (el “celo” era la seva debilitat); jugador d'escacs reflexiu i apassionat. El Sr. Morera era un empordanès de “pro” que va posar la seva vida al servei dels altres en l'exercici diari de l'ensenyament tant dels continguts de les assignatures que impartia a les aules com de la vida.

Sobre aquestes línies, aula de l'acadèmia.

A dalt, col·locació de la primera pedra de l'IESI Sant Elm, en aquell temps anomenat Liceu Abat Sunyer.

A l'esquerra, entrada a l'Acadèmia pel c/ St. Fèlix Màrtir.

història: primer als locals del carrer de la Penitència, després com a “Liceo Abad Sunyer”, ja a la muntanya de Sant Elm, més tard Secció Delegada de l'Institut Vicens Vives de Girona, finalment Institut de Batxillerat autònom, però sempre, sempre i popularment L'Acadèmia. El Sr. Morera va ser director del Centre durant tants anys que la memòria es perd; amb el pas del temps va ser Secretari, una mena de Secretari perpetu, ja era tota una institució a l'Institut, fins que va accedir a Catedràtic i se'n va anar a Palafrugell per ocupar la seva plaça, però l'Institut de la seva vida ha estat el de Sant Feliu. Tots els anys, per Nadal el Sr. Morera i la seva esposa, Maria Rosa, ens feien una visita. Aquest últim any no va venir...

Descansi en pau. A nosaltres ens queda el consol del seu record, el resultat del seu treball i la seva feina, el testimoni de la seva vida i per això podem dir amb el poeta Jorge Manrique, que tantes vegades havia explicat i comentat a les seves classes:

Dio el alma a quien se la dio,
El cual la ponga en el cielo
En su gloria,
Y aunque la vida perdió,
Dejónos harto consuelo
Su memoria.

JOSE LUIS MAYO
Director de l'IESI Sant Elm

El pla estratègic de centre del CEIP Mn. Baldiri Reixach

Els objectius fixats en aquest pla estratègic són: millorar l'atenció a la diversitat, organitzar els alumnes en grups homogenis, organitzar una aula d'incorporació tardana que permetria als alumnes estrangers tenir un aprenentatge específic de la llengua i millorar la integració de la diversitat.

A la dreta, vista aèria del CEIP Mn. Baldiri Reixach.

• QUÈ ÉS UN PLA ESTRATÈGIC ?

El pla estratègic d'un centre és la concreció d'objectius dins del període 2000-2004, en el marc dels seus projectes i procediments d'avaluació (pla d'avaluació interna).

El pla estratègic té per finalitat l'augment de la qualitat global del centre, especialment pel que fa als processos d'ensenyament-aprenentatge i, més en particular, en allò que afecta l'assoliment de les competències bàsiques per part de l'alumnat.

El pla estratègic ha de definir uns objectius i ha d'es-

tablir els procediments per aconseguir-los, prenent com a referència principal la realitat concreta i singular del centre, i ha de concretar les mesures de seguiment i avaluació.

El pla estratègic pot incidir en l'organització i adaptació del currículum, en el perfil i sistema de provisió específica de determinats llocs de treball, en el reglament de funcionament del centre i en les característiques dels recursos materials. La formació del professorat, quan escaigui, també es farà d'acord amb les finalitats del pla. Els resultats de l'avaluació interna prevista en la normativa han de ser el marc que permeti l'anàlisi i l'avaluació de la pròpia realitat per a l'elaboració, si escau, del pla estratègic.

El col·lectiu de mestres, pares i alumnes del CEIP Baldiri treballen amb la il·lusió i el convenciment per tal que el centre sigui un punt de referència a Sant Feliu.

• EL CENTRE DECIDEIX:

Davant l'oportunitat de demanar un pla estratègic per al centre, el Consell Escolar decideix concretar i exposar els objectius que ens proposem en els propers quatre anys i intentar si aconseguim els mitjans necessaris per part del Departament d'Ensenyament per poder portar-lo a terme.

Estem contents de que hagi sigut acceptat i il·lusionats per aconseguir el màxim en els objectius proposats.

• OBJECTIUS A ASSOLIR EN ELS PRÒXIMS QUATRE CURSOS

SOBRE L'OPCIÓ METODOLÒGICA DE L'EQUIP DE PROFESSORS

- Millorar l'atenció a la diversitat entenent per diversitat els alumnes amb necessitats educatives especials, així com els alumnes amb diferents graus de capacitats, coneixements i actituds.
- Organitzar els alumnes en grups relativament homogenis de manera que es pugui respectar els diferents ritmes evolutius i capacitats intel·lectuals.
- Organitzar una aula d'incorporació tardana, que permetria als alumnes estrangers tenir un aprenentatge específic de la llengua.
- Adaptar el material didàctic, els espais i les instal·lacions de manera que aquesta organització sigui possible.
- Millorar la integració de la diversitat entenent aquesta integració, no com una assimilació que comporti la pèrdua de la identitat d'origen, sinó com un dret de l'alumne a escollir lliurement, donant-li les màximes facilitats per conèixer la nostra llengua i la nostra cultura, perquè aprengui a respectar-la i valorar-la.

OBJECTIUS SOBRE EL CONTINGUT DE L'ENSENYAMENT

- Aconseguir que tots els alumnes surtin de l'escola primària amb un domini de les competències bàsiques.
- Promocionar la lectura, de manera que sigui un bon instrument, tant a l'hora de cercar informació com en els moments de lleure.
- Introduir dins de la programació l'educació emocional dels alumnes ja que entenem que és un objectiu primordial a la nostra vida.
- Millorar l'aprenentatge dels alumnes de les noves tecnologies, no només conèixer l'ús de l'ordinador sinó saber utilitzar-lo per a la recerca de coneixements, com a mitjà de comunicació i d'aproximació a altres realitats.
- Aconseguir una millora substancial en el domini de la llengua catalana ja que més del 90% dels nostres alumnes no la tenen com a llengua materna.
- Assolir un bon nivell en les dues llengües estran-

geres que s'imparteixen al col·legi (francès i anglès) per tal que puguin optar per qualsevol de les dues quan arribin a l'educació secundària.

OBJECTIUS SOBRE LA FORMACIÓ DEL PROFESSORAT

Els professors del centre, d'acord amb aquesta organització proposada, han optat per millorar la seva formació durant aquests anys en els següents àmbits:

- Curs de formació per la interculturalitat.
- Curs de formació per a les noves tecnologies.
- Programa per l'adquisició de competències socials "DECIDEIX"
- Continuació del treball de formació fet fins ara de la llengua catalana.

DEL CENTRE

- Millorar l'educació en valors de convivència, integració, respecte, solidaritat i tolerància entre tots els alumnes del centre.
- Participació de l'AMPA en el projecte de biblioteca.
- Procurar la participació de les famílies en l'educació escolar dels seus fills/es, la participació de l'AMPA, i en el Consell Escolar del centre.

Tot això es possible gràcies a un col·lectiu, mestres, pares i alumnes, que treballen amb la il·lusió i el convenciment de que el col·legi Baldiri sigui un centre de referència important a Sant Feliu quant a la formació dels nens.

Aquesta formació entenem que es concreta així:

- El màxim nivell possible quant als aprenentatges i sempre d'acord amb les capacitats de cada nen.
- L'ajuda i el treball en l'educació emocional perquè cada nen arribi a ser una persona més justa i desenvolupi la seva capacitat d'estimar, tant a si mateix com als altres.
- Una educació sistemàtica i continuada en la solidaritat, el respecte i la tolerància envers les altres ètnies o cultures, comprenent que la barreja de les mateixes es un element enriquidor per a la pròpia cultura.

Voldríem introduir un petit fragment d'un article al diari "El País" del doctor Rojas Marcos:

"Es un fet comprovat que les comunitats unides per forts llaços de solidaritat, no tan sols augmenten les probabilitats de que els seus gens estiguin representats en generacions futures, sinó que prosperen més que els col·lectius fragmentats per l'egocentrisme."

EQUIP DIRECTIU

CEIP Mn. Baldiri Reixach

Llibres de text

Un any més els pares d'escoles públiques, privades i concertades hem hagut de fer front tots sols a la voracitat de les editorials que en moltes ocasions compten amb la col·laboració, per acció o per omissió, del col·lectiu de mestres.

Noruega	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
Alemanya	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori. Diferents sistemes segons els governs regionals "Lands"
Austria	Gratuïts
Bèlgica	Gratuïts a Primària
Dinamarca	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
Espanya	Paguen les famílies
Finlàndia	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
França	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
Grècia	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
Holanda	Gratuïts a Primària
Itàlia	Gratuïts a Primària
Luxemburg	Els pares paguen el 10% del cost. La resta va a càrrec de l'Estat.
Portugal	Paguen les famílies
Regne Unit	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori
Suècia	Gratuïts a tot l'ensenyament obligatori

Fins quan els nostres polítics, que s'omplen la boca de protecció a la família, miraran cap a un altre cantó cada setembre per no veure-ho?

Realment ens hem de creure que la millor formació acadèmica dels nostres fills passa per una despesa d'unes 50.000 pts/curs en llibres de text si estudien E.S.O. o d'unes 25.000 pts/curs si cursen Primària?

No ens sap pas greu invertir en la formació dels fills però la despesa en llibres de text, que cada final de curs van a la foguera de Sant Joan, ens sembla d'allò més absurda, perquè, com podem educar en la reutilització, en l'austeritat, si resulta que cada any totes les famílies de Catalunya, d'Espanya, llencem un munt de diners i creiem que és normal? Cal recordar que, amb molta sort, els llibres tenen una vida útil de quatre anys, ja que aquest és el límit mínim de temps que permet la Generalitat a les editorials per canviar-los.

Tot això és així perquè TOTS ho potenciem, però també hem de ser conscients que podria ésser diferent si ens ho proposéssim. Només cal comptar la quantitat de famílies que ens trobem en aquesta situació. Tenim molta força, només cal que ens ho plantegem i que recordem que l'excusa "si valguessin menys les Associacions

de Mares i Pares d'Alumnes disposarien de menys diners per a dur a terme les activitats" és una fal·làcia que ens volen fer creure. És molt millor pagar 3.000 pts a l'AMPA perquè es puguin fer les activitats que pagar-ne 30.000 de llibres perquè l'AMPA es quedi les mateixes 3.000.

Ah! I tant que a vegades mirem a l'estranger, que si a França, si a Itàlia... A la resta dels països de la Unió Europea, no tan sols no paguen aquestes bestieses en llibres, sinó que, com que els proporciona l'estat (qui tracta amb les editorials) treuen uns preus molt més ajustats i es fan servir únicament els llibres que són necessaris i no en compren "per si de cas". Quan ens hi posarem?

A la taula d'aquest article es pot veure qui es fa càrrec del cost dels llibres de text a d'altres països de la Comunitat Europea. La diferència entre els que faciliten els llibres gratuïtament als estudiants rau en que en alguns països, p.ex. França, els alumnes han de retornar els llibres un cop ha finalitzat el curs escolar perquè els puguin fer servir d'altres estudiants. A Itàlia els llibres no cal que es retornin.

Associació de Mares i Pares d'Alumnes IES Sant Feliu de Guíxols

Les contradiccions de l'ofici d'ensenyant

A vui - quan escrivim aquestes línies - fa un mes del que ha estat un dels atemptats terroristes més "espectaculars" de la història, però també del que ha estat el desencaixant d'una guerra. Li podríem posar molts adjectius, però pensem que qualsevol adjectiu només serviria per desvirtuar el sentit de la paraula "guerra".

Aquesta paraula hauria de ser prou esfereïdora en sí mateixa, si fóssim conscients del seu significat real, perquè no calgués afegir-hi cap adjectiu.

No s'hi val de parlar de "Guerra justa", de "Guerra Santa", de ... "riscos col·laterals inevitables"... Una guerra mai pot ser justa, mai pot ser santa, i els riscos col·laterals inevitables són perfectament evitables si no la comencem.

Aquí tenim la gran contradicció en què

ens trobem els ensenyants aquests dies: què hem d'explicar d'aquesta guerra als nostres alumnes? Nosaltres que, quan hi ha una baralla en el pati o a l'aula, els ensenyaem que cal pactar, que cal mirar la situació des del punt de vista de l'altre, que cal trobar un camí de diàleg... Què els hem de dir, ara, quan tota la premsa internacional dóna un magnífic exemple de "ull per ull i dent per dent", corregit i augmentat?

Segurament es fa difícil als polítics veure les coses arran de terra, des de la quotidianitat del dia a dia, que hi ha d'altres maneres de plantejar les coses. No volem justificar el terrorisme però és del tot injustificada també la criminalització que s'està fent de qualsevol cultura o de qualsevol manera de fer que no sigui la de l'imperi americà.

Claustre de professors
CEIP L'Estació

Nou curs, nous serveis

Comença la tardor i les aules del nostre institut ja tornen a ser plenes. Cares noves, àvides d'amics o encuriosides davant del professor nou, que van descobrir pam a pam el lloc que durant quatre anys, com a mínim, serà la seva segona casa. I les altres cares, les cares conegudes, que de mica en mica van recuperant l'espai acadèmic, tan oblidat durant l'estiu.

Enguany el començament de curs ens aporta algunes novetats. Amb l'objectiu de destinar als nostres alumnes el màxim de recursos per a la seva formació, s'han creat tres nous serveis que creiem que seran de gran utilitat a tots els nois i noies del centre.

En primer lloc cal que parlem del nou servei de **Biblioteca**. Aquest any la biblioteca de l'institut, inaugurada a finals del curs passat, estarà oberta els dilluns, els dimarts i els dijous, de 3/4 de 3 a 2/4 de 4 i de 2/4 de 5 a 2/4 de 7, i a l'hora del pati de tots els dies de la setmana. Amb aquest nou horari es pretén que els alumnes puguin consultar els llibres de què disposa aquesta sala, en un horari prou ampli com perquè tothom se'n pugui beneficiar. La biblioteca servirà, doncs, perquè l'alumnat tingui a l'abast el màxim possible d'informació, cosa bàsica i indispensable a l'hora de preparar els tre-

balls que durant el curs se'ls aniran demanant des de les diferents matèries. A banda del servei de consulta, també es mantindrà un servei de préstec de llibres que creiem que pot servir per fomentar l'hàbit i el plaer de la lectura.

Una altra novetat per aquest curs és la possibilitat que tindran els quatre grups de 1r d'ESO i els tres grups de 3r d'ESO de fer un curset de natació, de dos mesos de durada, a la Piscina Municipal. Aquest curset es farà en hores lectives (les hores destinades a Educació Física al centre). Conscients de la importància de l'esport en l'etapa de formació dels joves, veiem aquesta iniciativa com una bona oportunitat per a donar una educació més completa als adolescents.

I per últim, un servei adreçat als cursos de Batxillerat i Cicles formatius: els dimarts a la tarda, de 2/4 de 4 a 2/4 de 6, els estudiants d'aquests nivells tindran accés a l'**Aula d'Informàtica Oberta**. Això farà possible que els alumnes dels ensenyaments postobligatoris puguin utilitzar material informàtic de tota mena, que els serveixi per complementar els seus estudis. En els temps en què ens ha tocat exercir de docents és ja totalment impensable que puguem prescindir de les noves tecnologies per a ensenyar. Ensenyar a usar-les, això és, saber com buscar la informació, saber on trobar-la, saber destriar allò que convé del que és totalment prescindible i superflu, és el que ens proposem posant a l'abast dels alumnes aquestes noves tecnologies. Ben segur que l'Aula d'Informàtica Oberta serà una eina molt útil en el cas, per exemple, de l'elaboració dels Treballs de Recerca.

Tres serveis nous per a aconseguir dos objectius difícilment destriables: millorar la formació acadèmica dels alumnes de l'IES Sant Feliu de Guíxols i a ajudar-los en el seu desenvolupament com a persones.

IES Sant Feliu de Guíxols

Inici dels cursos de lliure elecció

El proper 1 d'octubre es va iniciar el primer dels set cursos de lliure elecció previstos pel període 2001-2002, organitzats per la Fundació Universitat de Girona: Innovació i Formació i l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols. El curs "Història de l'Egipte dels Faraons II" l'imparteix el professor Xavier

Martínez i compta amb 41 inscrits. El 4 d'octubre va començar el curs "Va existir Jesús de Natzaret: aspectes jurídics i històrics" a càrrec del professor Miguel Pérez Capella amb l'assistència de 24 alumnes.

Per a més informació i matrícules de la resta de cursos programats podeu adreçar-vos al Servei Municipal Educació (Penitència, 10, Casa Albertí) els dies feiners de 10 a 13 hores o trucar al telèfon 972 82 08 10.

Pla de millora de les escoles

Les obres de millora promogudes per l'Ajuntament als centres públics d'educació infantil i primària l'any 2001 estan pràcticament finalitzades un cop iniciat el nou curs 2001-2002. Concretarem, breument, les millores realitzades:

CEIP Gaziell: adquisició de jocs i instal·lació de fonts al pati del parvulari, eixamplament de la vorera de l'entrada del carrer de Sant Amanç, canvi de les piques del parvulari, instal·lació d'un porter automàtic.

CEIP Mn. Baldiri Reixach: compra i instal·lació de mobiliari per la biblioteca, pintura de 12 aules i d'altres espais interiors del centre, compra i instal·lació de persianes de la primera planta, canvi de la porta d'accés al centre i adquisició de jocs per al parvulari. S'ha aprovat el projecte de la nova pista coberta que s'ha presentat al Consell Escolar del centre.

CEIP L'Estació: compra i instal·lació de 40 persianes automàtiques.

IESI Sant Elm: Instal·lació de bancs a la pineda.

El conjunt d'aquestes intervencions ha suposat una inversió propera als 11 milions de PTA. Així mateix, hi ha una subvenció de 2 milions de pessetes del Departament d'Ensenyament per començar el canvi de les finestres del CEIP Gaziell, actuació que es preveu iniciar abans de finalitzar l'any.

Paral·lelament, l'entorn dels centres ha millorat amb les obres d'urbanització del carrer Corunya (CEIP Mn. Baldiri Reixach), carrer Heriz (CEIP L'Estació) i carrer de la Creu (Col·legi Cor de Maria).

Resum de les dades d'escolarització

CENTRE	NIVELL	Nombre ALUMNES	Total/NIVELLS	
ESCOLA BRESSOL MUNICIPAL	1-2	131		
ALTRES SERVEIS DEL CENTRE		35		
LLAR D'INFANTS ELS PATUFETS	1-2	37	203	INF.0-3
CEIP GAZIEL	E.INFANTIL I PRIMÀRIA	456		
CEIP L'ESTACIÓ	E.INFANTIL I PRIMÀRIA	473		
CEIP MN.BALDIRI I REIXACH	E.INFANTIL I PRIMÀRIA	377		
C.COR DE MARIA	E.INFANTIL I PRIMÀRIA	256		
C.SANT JOSEP	PRIMÀRIA	145	1707	INF.PRIM
	ESO	236		
IESI SANT ELM	ESO	245		
	BATXILLERAT	86		
IES SANT FELIU	ESO	371	852	ESO
	CICLES FORMATIUS GM	145		
	CICLES FORMATIUS GS	52	197	C.FORM.
	BATXILLERAT	107	193	BATX.
CENTRE DE FORMACIÓ D'ADULTS		400		
ESCOLA DE MÚSICA		250		
E. UNIVERSITÀRIA DE TURISME				
	DIPLOMATURA	418		
	GRADUAT S. EN GESTIÓ TURÍSTICA	41		
TOTAL			4.261	

Incorporació de noves publicacions al servei Municipal d'Educació des del 17 de maig de 2001

- Escola Catalana, abril 2001 núm. 379 *La nova ciència a l'escola*. Cedida per Josep Escortell.
- Oferta de cicles formatius de grau mitjà i superior.

- Guia d'ensenyament superior.
- Perspectiva Escolar abril 2001 núm. 254 *se'n diu estrès* i suplement ambiental 21: permacultura.
- Barcelona EDUCACIÓ maig 2001 núm. 18.
- Escola Catalana, maig 2001 núm. 380 *Família i escola*. Cedida per Josep Escortell.
- Perspectiva Escolar, juny 2001 núm. 255 *acostem-nos al Marroc*.
- Barcelona EDUCACIÓ juny 2001 núm. 19.
- Perspectiva Escolar juny 2001 núm. 256 *Les emocions en l'educació* i suplement ambiental 22: avions.
- Escola Catalana juny 2001 núm. 381 *L'Europa de les llengües*.

- Documents del Consell Escolar de Catalunya núm. 10 *L'Educació primària*.
- Consell Escolar de Catalunya : setembre 99-agost 00.
- Escola Catalana juliol, agost i setembre 2001 núm. 382 *Què cal llegir?* Inclou l'auca de Joan Oliver.
- Perspectiva Escolar setembre 2001 núm. 257 *La terra amb uns altres ulls* i suplement ambiental núm. 23 *El litoral*.
- Barcelona EDUCACIÓ setembre - octubre 2001 núm. 20.
- Recull de legislació educativa. Diputació de Barcelona (Àrea d'Educació).

El suro. Una història.

La recent publicació del llibre de l'Albert Juanola Boera Història i històries de la indústria del suro porta a l'actualitat la persistència d'aquesta activitat en l'economia de les comarques gironines. El mèrit d'aquest entusiasta treball del nostre amic és el de l'oportunitat de les coses que són necessàries: el llibre és oportú i necessari no menys per "salvar" memòria col·lectiva (en l'enriquit sentit de "guardar i endreçar" que el mot "salvar" té en la parla de la gent pescadora), que per posar de manifest la vigència actual d'un sector que l'any passat facturà 30.000 milions de pessetes i donà feina a unes 1.400 persones.

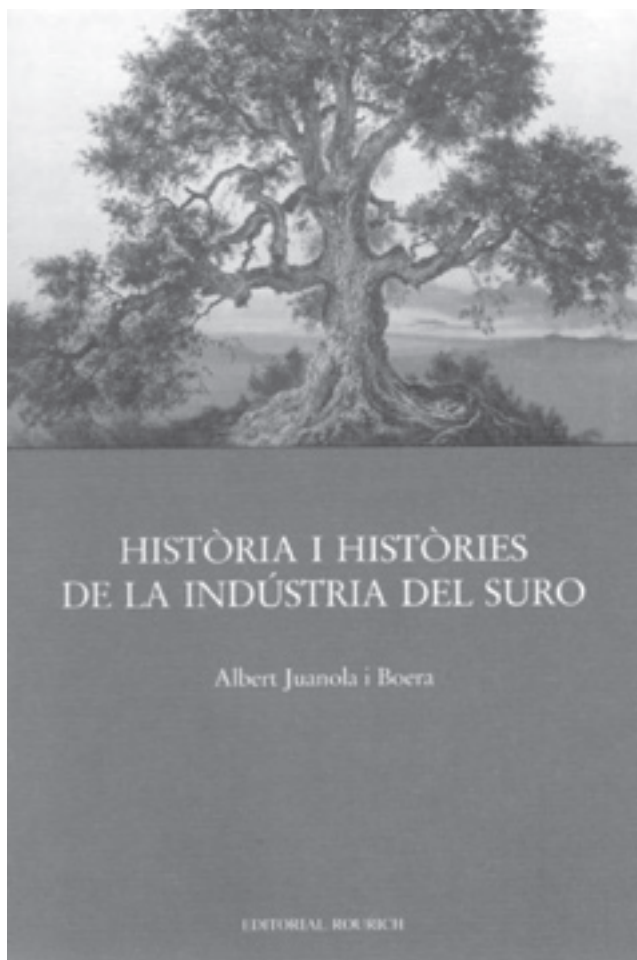
Hi ha coses que, per les seves propietats, se situen en el que en diríem extramurs de la immensa majoria de les altres. Parafrasejant -i invertint-la- la frase de George Orwell a *Rebel·lió a la granja*, diríem que totes les coses en la natura són úniques però n'hi ha que en són més, d'úniques. Es tracta de realitats constatables que queden com

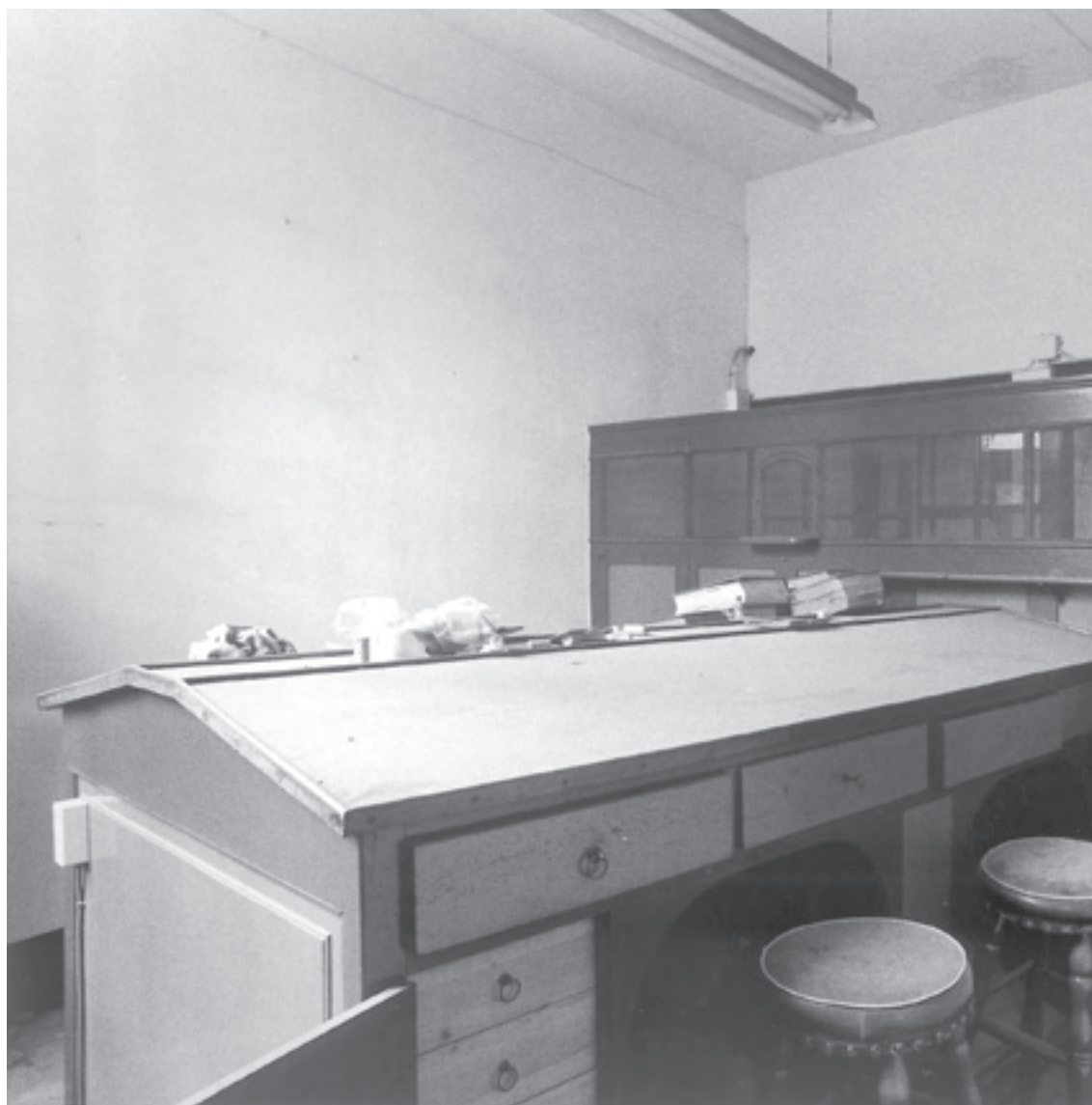
a extramurs del que en diríem la "normalitat de les diferències" entre els elements i les matèries o els éssers. Un exemple seria el mercuri, únic metall líquid, l'ornitorinc que és mamífer i ovípar i, entre les plantes, el ginkgo, l'arbre sobrevivent d'espècies de les que només en queden fòssils. Doncs el suro també -modestament està clar- és una "matèria extramurs".

En el seu minuciós repàs de la peripècia del suro, Albert Juanola inventaria catorze propietats físiques (des de la "lleugeresa" fins a "retardador del foc" per quant fa una combustió lenta i sense flama) les quals només es donen, juntes i simultànies, en el suro, de manera que les unes amb les altres singularitzen l'escorça del *Quercus suber*. Quan les "propietats físiques" arriben a aquest nivell de coincidència, poden dir-se'n "virtuts".

Una singularitat més és la seva "mediterraneïtat". El suro-arbre -o sigui l'alzina surera- és espècie endèmica limitada a certes zones de la conca mediterrània, amb una extensió important a l'Occident d'Andalusia i al Sud de Portugal. Així doncs el suro és un "producte-senya" -per bé que amb més modestia que l'oli, el blat i el vi- del que potser perquè no sabem què dir-ne, en diem la cultura mediterrània. És segur que els romans, els grecs, els fenicis, els etruscs i altra gent d'aquest mar conegueren el suro. I si conegueren un material tan generós de propietats i dòcil per afaïçonar-se petites utilitats -troines per a la pesca, bucs per a eixams, petites peces per tapar -no pot pensar-se que no l'usessin en un àmbit domèstic. Juanola, minucios en la seva recerca, fa referència a cites en Homer, Plini el Vell, Horaci...

A l'esquerra, portada del llibre sobre el suro d'Albert Juanola.

A la dreta, antic despatx de la fàbrica Planellas, al carrer Maragall.

Les poblacions “taperes” deuen molt al suro. No seria sobrer que aquestes mostressin el seu agraïment amb algun objecte urbà.

A partir d'aviat el XVIII, als registres parroquials comença a haver-hi “entrades” -per paternitats, matrimonis o defuncions- de noms de persones anotades com “tapers”. En Juanola fa una extensíssima llista de “fabricants” on n'apareixen en el primer terç del segle (ja el 1752, anota, taps d'aquesta zona eren firats a Belcaire de Provença), i en Lluís Esteva, en un bonic estudi publicat als *Annals de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà*, troba persones registrades com “pescador i taper” i com a “terrassà i taper”, abans de trobar-ne simplement com a “taper”. D'unes tímides simbiosis entre els sabers tradicionals i la nova habilitat en va néixer un ofici que havia de transformar el viure de generacions en aquest territori.

D'aquest ofici, durant molts anys i fins en fa pocs, se'n deia “l'art del suro”. Dir-ne “art” pot ser una bonica expressió d'autoestima, fregant la fatxenderia, cosa que encara la fa més bonica. Hi havia un altre art, “l'art d'en mar”. Entre un art i altre generaren un tarannà, que també en diríem “endèmic”. A poc a poc l' “art” va anar esdevenint “indústria” (per bé que se'n seguia dient “art”) i l'aparició d'unes rudimentàries tecnologies va arraconar eines de mà substituïdes per màquines en principi mogudes per energia muscular i, successivament, per motor elèctrics. Conseqüència ineludible va ser l'aparició d'un empresariat que proveïa el capital materialitzat en mitjans de producció i capacitat

financera i de gestió -la burgesia- i d'una força de treball -els assalariats, el proletariat. Les classes socials es definiren d'una manera més nítida i més dialèctica cosa que aportà tensions inèdites, sinèrgies, mutacions. El paisatge social, econòmic, ciutadà i urbà de les poblacions taperes, majorment les de la costa, canvià, per la via d'una peculiar revolució industrial i aquestes poblacions entraren per propi peu en la modernitat.

Va ser l'esclat del que podria dir-se'n una "febre del suro". A partir de l'últim terç del s. XIX fins entrats en el XX -fins a la guerra civil-, es visqué un optimisme cívic que ho transformà tot. L'"impacte taper" sacsejà la societat ciutadana tradicional força sedimentada i lenta i va reajustar-ne el mosaic. Els horitzons personals s'eixamplaren i diversificaren, la demografia va créixer amb aportacions immigrades, les poblacions es "construïren" urbanísticament, i arribaren els avenços de l'època -ferrocarrils propis, ports, xarxa elèctrica, conduccions d'aigua, fàbriques de gas.... Paral·lelament, la nova dinàmica propicià o activà publicacions, germanats, casinos, efímeres cases de banca, i aparegué -important- el futbol. La progressiva mecanització del que havia estat la confecció manual de taps,

és a dir, de la fabricació pròpiament dita, coincidí feliçment amb la *belle époque* europea que, entre moltes altres coses, significà l'augment del consum de vins de renom i també de mig pèl, escumosos o "tranquils". Els contactes dels tapers amb els proveïdors europeus de la vida alegre eren determinants per a la indústria, de manera que la pròpia dinàmica de la comercialització portà la zona a ser "cosmopolita" *avant la lettre*. La vida a alguna de les poblacions havia fet un tomb, la relació socials havia adquirit nous nivells dialèctics i hi havia delit i alegria.

Cert que també hi aparegué vagues i lock-out, crisis cícliques amb reduccions de setmanada i existien la tuberculosi i, intermitent, el tifus, així com la inevitable pobralla. Però hi havia geni i creativitat que defineixen una època que, a intervals, era eufòrica i plena de vigor, entusiasmada d'ella mateixa, com mirant-se cada dia per primera vegada en un bell mirall. Hi hagué, durant anys, "estil". A més aquest esclat tenia lloc en un marc natural molt satisfactori, propici a l'oda, l'expansió lírica i al ditirambe, en el qual les generositats de la terra i el mar durament guanyades, eren abundants, senzilles i saboroses i inclinaven el personal cap a un instintiu epicureisme. Era una societat amb anècdotes, és a dir, viva. Agustí Calvet, *Gaziel*, en va escriure la seva personal elegia al seu Sant Feliu de la Costa Brava. La guerra civil degollà -com tantes altres coses- aquell model que en l'imaginari col·lectiu ha quedat com una mena d'arcàdia fabril.

De llavors cap ençà la indústria ha passat èpoques molt fluïxes sempre amb voluntat -necessitat- de perdurar. En el llarg interval, s'ha després totalment de les maneres protoempresarials evocades fins ara i el tarannà empresarial ha canviat. S'ha reduït el nombre d'empreses que, progressivament, han adoptat amb força les noves tecnologies. El suro i la seva indústria segueixen. La seva "navegació" és llarga i plena de peripècies que han conformar una llegenda. El llibre d'en Juanola la posa al dia amb multitud de detalls i inclou una molt àmplia bibliografia. Durant molts anys, l'obra de referència ha estat -i ho continua essent- la *Historia del gremio corchero* publicada en temps autàtics, el 1953, pel Sr. Ramir Medir Jofra, un senyor taciturn i rigorós que era secretari del Gremio Corchero del NE amb seu a Palafrugell. De gent més pròxima a nosaltres hi ha el treball de Pere Campistol i Ernest Lluch on reflexionen sobre una indústria que va ser art, quan el model turístic s'anava emparant del territori. El treball és del 1972.

Història i històries de la indústria del suro té el valor de recollir, actualitzar i organitzar en el text l'aventura d'aquest material que, modest com és, té noblesa. El llibre és, doncs, l'implícit homenatge a la capacitat creativa d'unes èpoques que ens deixaren, a les diverses poblacions, el que de més fi i indentitari els queda. Les poblacions "taperes" deuen molt al suro. No seria sobrer que, donat que tant li deuen, plantessin senyal ciutadana del seu reconeixement amb algun objecte urbà. Si és que el reconeixement hi és, que tot s'ha de dir.

JOSEP VICENTE
Escriptor

La legislació en matèria de Biblioteques a Catalunya

La recentment apareguda llei d'Arxius -de la qual hem d'alegrar-nos que per fi hagi vist la llum, i que comenta en aquest número de L'Arjau M. Àngels Suquet-, ens fa recordar que les Biblioteques disposen també d'una legislació específica, apareguda l'any 1993. Aquesta superava i orientava de manera radicalment diferent la llei de Biblioteques vigent fins a aquell moment, de l'any 1981, que de fet mai va acabar de materialitzar-se en accions concretes.

La Llei de Biblioteques regula, bàsicament, dos aspectes diferents: d'una banda, el patrimoni bibliogràfic i la Biblioteca de Catalunya; de l'altra, el Sistema de Lectura Pública de Catalunya. És en aquest darrer on s'emmarquen les Biblioteques Públiques com la de Sant Feliu de Guíxols.

Un dels canvis més substancials en qüestió de Biblioteques Públiques que va introduir la nova llei va ser la responsabilitat de l'Administració Municipal

paments o bé adequació dels que ja existeixen per tal que s'ajustin a aquests mínims, mitjançant les subvencions que otorguen als municipis per a que puguin dur a terme aquesta tasca.

En aquest sentit, el Mapa – organitzat segons ratios de població, igual que fa la llei d'Arxius –, defineix que per a municipis amb poblacions de 10.000 a 25.000 habitants – com és el cas de la nostra ciutat – cal que hi hagi disponibles 2 documents / habitant, un edifici de 500 a 1000 m², un horari mínim

La llei defineix la Biblioteca Pública sota els conceptes de gratuïtat, d'accés lliure a la informació, la cultura, l'oci, l'educació.

pel que fa a la creació, regulació, organització i gestió de les Biblioteques. És per això que, com a Sant Feliu l'any 1997, les Biblioteques que formaven part de la Xarxa de Biblioteques de la Caixa han passat a ser de titularitat municipal.

La llei defineix la Biblioteca Pública sota els conceptes de gratuïtat, de servei públic a tots els ciutadans sense discriminació i, per tant, d'accés lliure a la informació, la cultura, l'oci, l'educació. Els requisits per formar part del Sistema de Lectura Pública estan íntimament lligats a aquesta primera idea i, més concretament, al Mapa de Lectura Pública de Catalunya, que és l'eina professional que defineix quines poblacions han de tenir Biblioteca Pública i quins han de ser els requisits mínims que han de complir: pel que fa a la superfície, a la quantitat dels fons, als horaris i al nombre de personal que ha de mantenir l'equipament. Per aquest motiu la Generalitat està promovent la creació de nous equi-

A la dreta, façana de la Biblioteca Carles Fages de Climent, de Figueres, un dels nous equipaments de les comarques gironines que compleixen la llei de Biblioteques de 1993.

de 35 hores setmanals i un personal que ha d'estar format per 2 bibliotecaris i 3 auxiliars. Sembla, doncs, que de cara al nou equipament, almenys pel que fa a la qüestió de l'espai, aquest mínim està garantit en escriu – recordem que la nova Biblioteca tindrà més de 1000 m².

A més de tot això, la llei estructura els diferents tipus de Biblioteques Públiques: locals, com la de Sant Feliu; centrals comarcals, com haurà de ser la futura Biblioteca de La Bisbal; les centrals urbanes, per a poblacions de més de 30.000 habitants que no tenen una central comarcal; les filials, per a barris de grans poblacions; o les mòbils, que correspondrien als Bibliobusos que donen servei a petites poblacions disseminades. També tracta sobre les diferents competències que pertocquen als òrgans locals que han de vetllar pel manteniment d'aquests centres: a més dels Ajuntaments, els Consells Comarcals i la Generalitat de Catalunya tenen les seves funcions ben definides – com ara la inspecció de les Biblioteques per tal d'assegurar que es compleixin els mínims exigits pel Mapa-.

Un complement i concreció a la llei va ser l'aparició, l'any 1999, d'un decret de la Generalitat sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya. Aquest text aprofundia en els serveis que les diferents Administracions han d'oferir en l'àmbit de les Biblioteques Públiques, ja sigui a nivell nacional, regional – provincial i comarcal - o municipal, segons la competència de l'Administració.

Però no tot es pot resumir en textos legislatius: la Unesco, per exemple, ha treballat en matèria de Biblioteques Públiques, i va editar l'any 1994 el Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública aquest Manifest pretén ser la pedra angular que defineixi el què ha de ser una Biblioteca Pública, i resumeix la seva tasca en 12 missions diferents: crear i fomentar hàbits de lectura en els infants; donar suport a la formació individual; donar oportunitats al desenvolupament personal; estimular la imaginació en infants i joves; fomentar el coneixement del llegat cultural; facilitar l'accés a tot tipus d'expressions culturals; encoratjar el diàleg intercultural; donar suport a la tradició oral; garantir l'accés del ciutadà a la informació de la comunitat; oferir serveis informatius a les empreses i associacions; facilitar l'aprenentatge en l'ús de la informació i dels seus mitjans informàtics, i potenciar i participar en les activitats i programes d'alfabetització.

És evident, doncs, que encara ens queda molta, molta feina per fer.

DAVID HERNÁNDEZ

Director de la Biblioteca Municipal

Bibliografia consultada:

- Llei del Sistema Bibliotecari de Catalunya (1993): Llei 4/1993, de 18 de març, del Sistema Bibliotecari de Catalunya (DOGC, 1727, de 29.03.1993).
- Decret 124/1999, de 4 de maig, sobre els serveis i el personal del Sistema de Lectura Pública de Catalunya (DOGC, 2885, de 10.05.1999).
- "Manifest de la Unesco de la Biblioteca Pública", *Revista de Girona*, núm. 173, novembre-desembre 1995, p. 91.

(El text del Manifest també es pot consultar en format electrònic a la següent plana web -sempre i quan es disposi del programa Acrobat Reader-: www.ddgi.es/slpgi/documents.htm).

A dalt, a l'esquerra, imatge tridimensional de la futura Biblioteca del Born, que serà Biblioteca Pública de l'Estat a Barcelona. Farà les funcions de biblioteca central urbana, tal i com preveu el Sistema Bibliotecari de Catalunya.

A l'esquerra d'aquestes línies, text del Manifest de la Unesco..., extret de la web www.ddgi.es/slpgi/documents.htm.

NOTÍCIES

DE LA BIBLIOTECA

Crònica íntima d'una guerra que mai em vaig imaginar

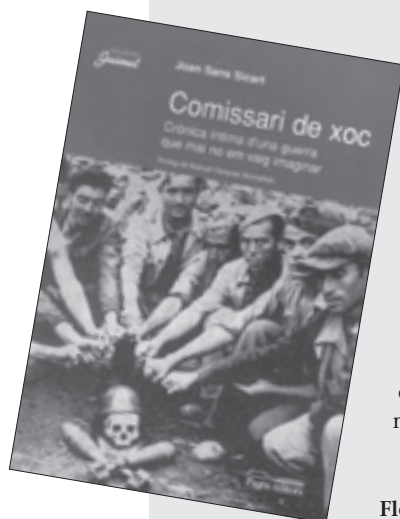
L'autor del llibre *Escoltant al meu avi*, un relat excepcional sobre els records d'infantesa a Sant Feliu de Guíxols, explica en aquest segon llibre, **Comissari de Xoc**, els dramàtics anys de la guerra civil. Amb tan sols 21 anys, va veure estroncada la seva joventut per tal de fer front a l'alçament feixista que s'erigia per posar fre i aniquilar les aspiracions de republicans i llibertaris. Vinculat a la CNT, en Joan Sans va ser cridat per exercir de mestre popular, i s'incorporà a la Columna Durruti, on inicià una fulgurant ascensió de soldat ras fins a ser un dels joves Comissaris de l'exèrcit de la República.

És en tant que Comissari que l'autor relata esdeveniments inèdits dels combats al front d'Aragó. Es descriuen les controvèrsies dins del bàndol republicà, en especial les maquinacions dels comunistes, així com ordres inexplicables rebudes al front que delaten la infiltració de la "quinta columna" dins l'exèrcit republicà. També es narren situacions extremes que va haver de superar per sobreviure i per enfortir la moral dels combatents i fer-los entendre la transcendència de la lluita antifeixista, una lluita per a les llibertats de la classe treballadora del món sencer, de la qual en va ser protagonista i testimoni d'excepció. El trist desenllaç del llibre desvela les dificultats que van viure els exiliats als camps de concentració francesos, després de la victòria de Franco i el feixisme. Una lliçó d'història que en Joan Sans ens apropa de forma molt amena, a partir del relat autobiogràfic de les vivències "íntimes"

d'un jove combatent llibertari.

Que serveixi aquest relat apassionant, per evitar la desmemòria actual sobre una guerra i un temps d'ideals solidaris i aspiracions populars que la victòria del feixisme i la dictadura va segregar fatalment.

Floreale

Inauguració de la nova Biblioteca Pública de Palafrugell

El passat dissabte 20 d'octubre va entrar en funcionament la nova Biblioteca de Palafrugell. Aquesta es troba situada a l'antic edifici de la Cooperativa Econòmica Palafrugellenca, al carrer de Sant Martí, 18: el projecte arquitectònic ha estat realitzat per Jordi Casadevall, que ha respectat l'edifici original de l'any 1927, obra de Rafael Masó.

La Biblioteca ocupa dues plantes, amb una superfície útil de 926 m2. A la planta baixa s'hi troba el vestíbul, zona de repòs, audiovisuals, consulta adults, taulell d'informació, zona de publicacions periòdiques, magatzem, zona infantil i pati exterior. La planta primera està condicionada com a zona de consulta d'adults, taulell d'ordinadors multimèdia i dependències de treball intern del personal.

Secció multimèdia d'adults a la nova Biblioteca Pública de Palafrugell. Foto: E. Redó.

A més d'augmentar-se l'espai i el fons – més de 26.000 documents entre llibres, CDs, vídeos i DVDs, CD-ROMs, així com més de 90 revistes i 5 diaris -, també s'ha ampliat el seu personal – hi ha 5 persones treballant-hi: dues bibliotecàries i tres auxiliars – i els seus horaris: obriran un total de 40 hores per setmana, inclosos dissabtes matí i tarda i diumenges al matí, en dies alternatius, ja que aquest és el dia en què hi ha Mercat a la ciutat. Aquesta pràctica s'està convertint en bastant habitual en algunes de les noves Biblioteques que s'estan inaugurant, sempre i quan, és clar, comptin amb personal suficient; aquest és el cas, per exemple, de les dues noves Biblioteques de Girona – la Biblioteca Salvador Allende, del barri de Santa Eugènia, i la Biblioteca Ernest Lluch, del barri de Palau -.

La Biblioteca manté la seva oferta habitual

de Serveis: consulta, préstec, préstec interbibliotecari, servei d'Internet – gratuït –, accés a bases de dades, formació d'usuaris, servei de fotocòpies i agenda d'activitats infantils i d'adults. La Biblioteca disposa de 16 ordinadors, 11 dels quals són d'ús públic (per a Internet, ofimàtica i multimèdia). També s'hi pot realitzar *in situ* el visionat de pel·lícules o escoltar CDs.

Des del passat mes de juny la Biblioteca romania tancada per tal de fer-ne el trasllat i adequació en el nou edifici. A la inauguració, que va tenir lloc a les 5 de la tarda, van assistir-hi el Conseller en cap del Govern de la Generalitat, Artur Mas, el Conseller de Cultura de la Generalitat, Jordi Vilajoana, i l'Alcalde de la ciutat, Frederic Suñer; després de la inauguració va haver-hi una marató de contes. El diumenge, 21 d'octubre, de les 10 del matí a les 2 de la tarda, es va realitzar la "1a Jornada de portes obertes", que va permetre als ciutadans conèixer amb més profunditat el nou equipament. Una altra marató de contes i una cercavila amb els gegants de Palafrugell al migdia va amenitzar la jornada.

Nova Hora del Conte: 3ª campanya *El Racó dels Contes*

Durant el curs escolar 2001-02 torna la campanya "El Racó dels Contes", promoguda per

la Comissió d'Ensenyament i Cultura de la Diputació de Girona i realitzada per contacontes del Centre de Formació Teatral El Galliner, de Girona, en col·laboració amb l'Ajuntament i el servei de la Biblioteca Municipal. Aquest és el tercer any consecutiu que es duu a terme, després de la bona acceptació que van tenir les altres edicions.

La campanya pretén, des dels seus inicis, fomentar la lectura i l'animació infantil a les Biblioteques de les comarques gironines mitjançant la narració oral de contes, estimulants l'hàbit d'escoltar en els nens i nenes i afegir-los al gust per la lectura dels contes que se'ls expliquen: és i ha estat durant molts anys la manera clàssica d'introduir i donar a conèixer als infants el món de les Biblioteques Públiques i dels llibres. Donat l'escàs pressupost que tenen molt sovint aquests centres, sobretot els més petits, per portar a terme una programació regular d'activitats, el suport organitzatiu i econòmic de la Diputació resulta fonamental.

"El Racó dels contes" consta de 10 sessions – que van començar el divendres 19 d'octubre –, de poc més de mitja hora cadascuna; a diferència d'altres anys, enlloc de dur-se a terme cada setmana, es farà cada dues, per tal de poder allargar la campanya fins el mes de març. Així, totes les sessions tindran lloc a la Biblioteca Municipal un divendres de cada dues setmanes, a les 6,30 h. de la tarda. El calendari complet de les sessions de l'Hora del Conte és el següent:

OCTUBRE: Divendres 19
NOVEMBRE: Divendres 2, 16 i 30

DESEMBRE: Divendres 14
GENER: Divendres 11 i 25
FEBRER: Divendres 8 i 22
MARÇ: Divendres 8

Els contacontes que ens visitaran són: Pepa Llobet, David Ribas, David Planas, Montse Sala, Mireia Peña, Rosa Vilà, Mònica Sagner, Meritxell Yanes i Xavier Fàbrega. La majoria d'ells ja havien realitzat l'Hora del Conte a la Biblioteca de Sant Feliu en anteriors edicions d'aquesta campanya.

Donatius rebuts a la Biblioteca

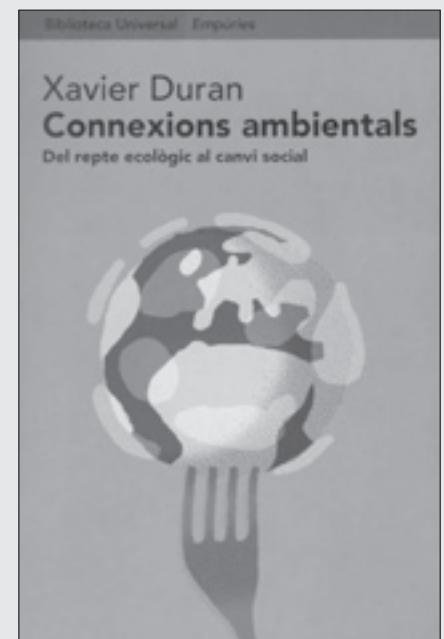
Ressenyem a continuació alguns dels darrers donatius realitzats per diversos autors:

- *Angelita Pelejero Sanz: 1912-1998: sentimientos de amor en poesía*, per Àngela Cervera Pelejero. Àngela Cervera parla de la seva mare, Angelita Pelejero, fent-li el seu particular homenatge en un llibre dividit en dues parts: una primera que conté fotografies acompanyades de poemes i una segona part exclusivament de poesies. La presentació de l'obra és de Juan Sánchez Marín, i el pròleg corre a càrrec d'Ana Díaz-Plaja.

- Xavier Duran i Dolors Martínez han fet donatiu d'una dotzena d'obres seves, la majoria de les quals la Biblioteca Municipal no tenia. Ambdós són químics i

Un dels contacontes de la darrera campanya El Racó dels Contes.

han publicat diverses obres, a més de col·laborar en mitjans de comunicació. Han presentat algunes dels seus llibres a Sant Feliu de Guíxols, ciutat on hi passen temporades. Els títols dels quals han fet donatiu són:

- 100 noves preguntes sobre la ciència
- Connexions ambientals: del repte ecològic al canvi social
- Las Encrucijadas de la utopía
- L'Esperit de la ciència
- La Frontera de la llum
- El Futur
- Ignasi Ponti, enginyer industrial i mecenes de la cultura catalana
- Literatura i ciència: un acostament
- Lluís Santaló
- Mosquits, microbis i dòlars: la lluita contra la malària i les vacunes del segle XXI
- O Nacionalismo na era tecnológica
- Nosaltres i l'entorn: què cal saber sobre el medi ambient
- El Repte indefugible: debats mediambientals a la fi del mil·leni
- Los Secretos del cerebro

CiberControl: instal·lació d'un nou programa informàtic a la Biblioteca Municipal

El passat 25 de setembre el programa informàtic de protecció d'ordinadors CiberControl va entrar en funcionament a la Biblioteca Municipal. Les funcions més importants d'aquest són:

- protegir els ordinadors d'ús públic per tal que els usuaris, voluntària o accidentalment, no puguin accedir lliurement als discs durs i a les seves configuracions.
- organitzar l'accés dels programes que els

Pantalla d'inici del programa CiberControl.

Un usuari utilitzant un dels ordinadors de la Biblioteca Municipal. Foto: D.H.G.

usuaris poden fer servir, ja siguin d'Internet (navegadors, programes de xat o de telnet), d'ofimàtica (Word, Excel, Access, PowerPoint) o altres aplicacions (programes de retoc d'imatges, descompressors d'arxius...).

- informar, de manera molt més fiable que fins ara, a l'usuari i al personal de la Biblioteca del temps i el cost de la connexió que s'està realitzant, mitjançant un contador visible a la pantalla de l'ordinador. La versió 3.21 d'aquest programa, utilitzat habitualment en cibercafès, és la que està en funcionament en l'actualitat a la Biblioteca. El proveïdor té un plana web desde la que qualsevol usuari se'n pot descarregar una versió de prova: www.lucioperri.com

La Biblioteca de Sant Feliu de Guíxols és la tercera de les comarques gironines que ha instal·lat aquest programa, després de les proves pilot de les Biblioteques Comarcals de Figueres i de Puigcerdà, a on el programa està responnent força bé a les necessitats dels centres. D'altres Biblioteques (com ara la de Tossa de Mar, Caldes de Malavella, i més) també han mostrat interès per a aquest programari. El Servei de Biblioteques del Departament de Cultura de la Generalitat va començar a instal·lar ja fa un temps un altre programa de característiques semblants, anomenat DeftDirect, en les noves Biblioteques que s'estan inaugurant - és el que hi ha, per exemple, a la nova Biblioteca Mercè Rodoreda, de Castell-Platja d'Aro -. La flexibilitat i l'adaptació a les necessitats específiques de cada Biblioteca, però, són més

altes en el programa CiberControl.

Es limita l'ús dels ordinadors a una hora per persona i dia. El cost de la connexió a Internet continua essent de 400 pta. l'hora - essent gratuït si es fa una consulta puntual, de menys de 10 minuts -. Pel que fa a la resta de programes, és gratuït llevat que es vulgui imprimir - en aquest cas, cada full imprès són 10 pta.-. Donat que en aquests moments només es disposa de dos ordinadors d'ús públic, es recomana als usuaris que reservin hora prèviament el dia abans - anant a la Biblioteca o bé trucant al telèfon 972 324057 -.

Col·laboració amb l'Associació Xarxa Solidària

El passat mes d'octubre, l'Associació Xarxa Solidària i la Biblioteca Municipal van arribar a un acord pel qual es crearia un punt de recollida de donatius de llibres a la Biblioteca. Molt sovint la Biblioteca rep donatius de particulars d'obres que no són d'interès per al centre (habitualment, només un 10% dels donatius acaben integrant-se al fons general): llibres que ja es tenen duplicats, d'altres que no estan en perfecte estat de conservació, obres que són de poc valor per la seva manca d'actualitat... Ara bé, l'Associació Xarxa Solidària realitza, d'una

Biblioteca del Centre Cultural "David Rovira", a Nueva Trinidad (El Salvador), creada gràcies a l'Associació Xarxa Solidària.

banda, enviament de llibres a països del Tercer Món, i de l'altra, per Sant Jordi realitzen venda de llibres a un preu simbòlic per tal de recollir fons per a les accions d'aquesta Associació.

La Biblioteca, doncs, faria la recollida i desitjaria les obres que fossin d'interès per la Biblioteca o per Xarxa Solidària. D'aquesta manera, es pretén donar-los un ús, ja que d'altra banda podrien acabar tots directament a la Deixalleria Municipal.

Cal tenir en compte que, pel que fa als llibres que s'enviessin a d'altres països, aquests serien:

- en castellà.
- en bon estat de conservació -no llibres malmenats, esgrogueïts ni tacats d'humitat-.
- de certa actualitat -per exemple, un llibre de tecnologia de fa 40 anys no resultaria gens adequat-.

La resta d'obres serien les que Xarxa Solidària posaria a la venda per Sant Jordi. Qualsevol persona que vulgui aportar els seus donatius de llibres, pot fer-ho ja a la Biblioteca Municipal, en el seu horari habitual - matins, dimarts, dijous i dissabte, d'11 a 13,30 h.; tardes, de dilluns a divendres, de 17 a 20,30 h. -.

Estat del procés d'informatització

La Biblioteca Municipal, tal com s'informava en el número 39 de *L'Arjau*, ha començat a informatitzar tot el seu fons. La consulta del catàleg per ordinador no estarà disponible en la seva totalitat fins a la futura inauguració de la nova Biblioteca. En aquests moments hi ha introduïts el fons de Novel·la, Biografies, Guies de Viatges, Filosofia, Poesia, Teatre, Literatura, Medicina, bona part del fons d'Art, la Secció de referència (enciclopèdies i diccionaris), el fons Infantil de

Coneixements (és a dir, els llibres infantils que tracten de temes, que no són contes) i la secció de Vídeos.

Recordem que ja es pot consultar a través de la plana web del Sistema de Lectura Pública de Catalunya, a l'adreça www.gencat.es/slp/vtlls/catalan/vtlls-basic.html, on només cal escollir l'opció de consulta de Sant Feliu de Guíxols – donat que aquest catàleg agrupa els catàlegs de totes les Biblioteques catalanes que depenen del Sistema de Lectura Pública de Catalunya -.

Reestructuració del fons local

La Biblioteca Municipal ha estat duent a terme una reorganització de l'espai que ocupa el seu fons local, és a dir, les obres que fan referència a Sant Feliu de Guíxols i a l'Empordà en general. Fins al moment present, totes aquestes obres estaven situades a la sala petita de la Biblioteca, compartint l'espai amb la Secció de Vídeos, i repartides entre diverses lleixes.

El problema principal que hi havia era que aquest fons quedava molt amagat a l'estar situat en aquesta sala, per qüestions d'il·luminació -té menys llum que la sala gran-, per no ser necessàriament un lloc tan visible i de pas, pel tipus de prestatgeria a on estava col·locat -tancada amb vidres, que dificulta la consulta- i per l'ordenació poc clara que se seguia en aquesta secció.

Per tal de donar sortida i explotar més aquest fons, es va decidir canviar de lloc part d'aquestes obres i seguir un criteri uniforme; així, després de la reestructuració, el fons ha quedat agrupat de la següent manera:

- A la sala gran, al costat de la Secció de Guies de viatge i de la Secció de Diaris i Revistes, s'hi ha col·locat la majoria d'obres de Sant Feliu de Guíxols disponibles per al préstec: llibres sobre el Carrilet, la col·lecció d'Estudis Guixolencs, altres llibres d'història, geografia, rutes, algunes biografies..., edicions de les darreres obres publicades sobre Sant Feliu - el llibre *Cases, carrers i arquitectes*, de Gerard Bussot; els *Premis literaris Àncora 2000*; *L'Església parroquial del Monestir de Sant Feliu de Guíxols*, d'Àngel Jiménez; *2000, l'any mundial de les matemàtiques a l'IES Sant Feliu*; *Història i històries de la indústria del suro*, d'Albert Juanola; *Comissari de xoc*, de Joan Sans...-. S'ha procurat que aquí hi hagi la majoria de llibres que es poden endur a casa en préstec.

- A la sala petita s'ha mantingut la resta del fons, però canviant-ne l'organització: tot i que el millor seria tenir-ho tot agrupat al mateix lloc, donades les mancances d'espai de la Biblioteca actual, això ha estat impossible; així, en el gran armari de vidre, hi ha quedat:

- tot el fons de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà, que està en dipòsit a la Biblioteca Municipal, on es poden consultar llibres d'història, geografia, arqueologia, geologia,... obtinguts bàsicament a través dels intercanvis de l'Institut amb altres institucions. També hi ha un parell

Part del fons local de la Biblioteca, que inclou el fons en dipòsit de l'Institut d'Estudis del Baix Empordà. Foto: D.H.G.

de col·leccions de la sèrie *Estudis sobre temes del Baix Empordà*.

- el fons local que només es pot consultar perquè són edicions exhaurides i irrecuperables, i en cas de préstec i de pèrdua del material impossibilitaria poder obtenir un altre cop l'original. Aquí si pot trobar, per exemple, els estudis econòmics sobre Sant Feliu, tot el que fa referència a la indústria surera, els llibres de literatura – escriptors de prosa com Gaziell, Calzada, Claver, poetesses com Guida, Lada,...- o un exemplar de 1856 de *Las Ruinas de mi convento*. També la col·lecció completa de *L'Àncora* desde la seva aparició fins el dia d'avui.

Aquests canvis es mantindran fins al trasllat i obertura de la nova Biblioteca i Arxiu Municipals; si se segueixen amb els criteris projectats, en el nou espai s'integraran els fons locals de la Biblioteca i de l'Arxiu, agrupats en una única sala per facilitar la consulta i no duplicar esforços.

NOVETATS EDITORIALS

DE LA BIBLIOTECA

Novel·la

Julian BARNES. *Amor, etcetera*
Aidan CHAMBERS. *Postals de terra de ningú*
Umberto ECO. *Baudolino*

Laura ESQUIVEL. *Tan veloz como el deseo*
John IRVING. *La Cuarta mano*
Kazuo ISHIGURO. *Cuando fuimos huérfanos*
Hanif KUREISHI. *Siempre es medianoche*
Zadie SMITH. *Dientes blancos*

Novel·la històrica

Ángeles de IRISARRI. *Isabel, la reina: el sabor de las cerezas*
Edward RUTHERFURD. *El Bosque*

Novel·la negra

Brad MELTZER. *Los Pasadizos del poder*
Richard North PATTERSON. *El Dilema*

Novel·la fantàstica

Pierre BOULLE. *El Planeta dels simis*
Thomas TRYON. *El Otro*

Biografies

Martin AMIS. *Experiencia*
Albert BOADELLA. *Memòries d'un bufó*
Manuel FERNÁNDEZ. *Juana la loca*

Assaig

Juan ARIAS. *Jesús, ese gran desconocido*
GUÍA *Dexeus de la salud de la mujer: desde la infancia hasta la vejez*
Manel GÜELL. *¿Por qué el queso atrae a los ratones?*
Gilles KEPEL. *La Yihad*
Naomi KLEIN. *No-logo: el poder de las marcas*
Gerald MESSADIE. *Historia del antisemitismo*
Ahmed RASHID. *Los Talibán*
Luis ROJAS MARCOS. *Nuestra felicidad*

Secundino SERRANO. *Maquis*
VOCABULARIO ilustrado español-árabe

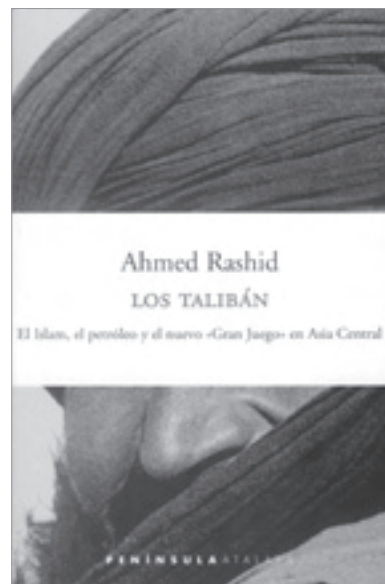
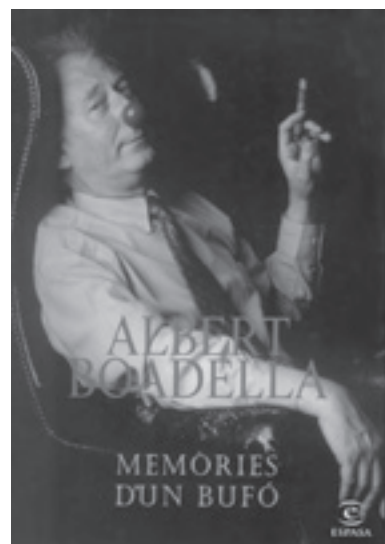
Llibres de Sant Feliu

Els 40 millors racons de la Costa Brava amb automòbil
Albert JUANOLA i BOERA. *Història i històries de la indústria del suro* (veure Ressenya en aquest número de L'Arjau)
Joan SANS SICART. *Comissari de xoc* (veure Ressenya en aquest número de L'Arjau)

Llibres amb lletra gran

Per a lectors amb dificultats de visió per a la lectura:

Truman CAPOTE. *A sangre fría*
John STEINBECK. *De ratones y hombres*
Gilbert K. CHESTERTON. *El Hombre que fue jueves*

DIRECTORI

SERVEI D'EDUCACIÓ

C/ PENITÈNCIA, 10 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 08 10 FAX. 972 82 11 94
E-MAIL: educacio@guixols.net
HORARI: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 10 A 13 h.
(També a hores convingudes)

SERVEI D'ARXIU

C/ ABADIA, S/N (Monestir) 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 15 75 FAX. 972 82 15 74
E-MAIL: arxiu@guixols.net
NOUS HORARIS: DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 9 A 14 h.,
DIMARTS I DIJOUS, DE 17 A 19 h.
(Dissabtes, a convenir amb el responsable de l'Arxiu)

BIBLIOTECA MUNICIPAL

C/ SANT LLORENÇ, 13, 1r. 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 32 40 57 FAX. 972 82 11 94
E-MAIL: biblioteca@guixols.net
HORARIS: MATINS, DIMARTS, DIJOUS I DISSABTE, D'11 A 13,30 h.,
TARDES, DE DILLUNS A DIVENDRES, DE 17 A 20,30 h.

MUSEU D'HISTÒRIA

C/ ABADIA, S/N (Monestir) 17220 ST. FELIU DE GUÍXOLS
TEL. 972 82 15 75 FAX. 972 82 15 74
E-MAIL: museuhistoria@guixols.net
HORARIS D'HIVERN: FEINERS, D'11 A 14 h. I DE 17 A 20 h.,
DIUMENGES I FESTIUS, D'11 A 14 h.

L'ARTAU

INFORMATIU DE L'ÀREA DE PATRIMONI CULTURAL

NOVEMBRE 2001

Ajuntament de
Sant Feliu de Guíxols

Diputació de Girona